

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
Навчально-науковий інститут економіки і управління
Кафедра фінансів

«До захисту в ЕК»

Директор інституту

_____

(підпис)

Олег ШЕРЕМЕТ

(ім'я та прізвище)

«До захисту допущено»

Завідувач кафедри

_____

(підпис)

Лада ШІРІНЯН

(ім'я та прізвище)

« ___ » _____ 2025 р.

« ___ » _____ 2025 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА

зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

(код і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми Фінанси, банківська справа та страхування

на тему: **Механізм забезпечення ліквідності банку**

Виконав: здобувач 4 курсу, групи ФІ-4-14

Тимощук Олег Олександрович

(прізвище, ім'я, по батькові повністю)

_____

(підпис)

Керівник: Шірінян Лада Василівна

(прізвище, ім'я, по батькові повністю)

_____

(підпис)

Рецензент _____

(ім'я та прізвище)

_____

(підпис)

Я, як здобувач (ка) Національного університету харчових технологій, розумію і підтримую політику університету з академічної доброчесності. Я, не надавав (ла) і не одержував (ла) недоволеної допомоги під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

Здобувач (ка) _____

(підпис)

Київ – 2025 р.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Інститут (факультет) Навчально-науковий інститут економіки і управління
 Кафедра фінансів
 Освітній ступінь бакалавр
 Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(шифр і назва)
 Освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування
(назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри фінансів

/Лада ШІРІНЯН/

«___» _____ 20__ року

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА

Тимощук Олег Олександрович

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Механізм забезпечення ліквідності банку
 керівник проекту (роботи) Шірінян Л.В., д.е.н., проф.,
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом закладу вищої освіти від «01» листопада 2024 р. № 928-КС

2. Строк подання здобувачем роботи 10 червня 2025 р.

3. Вихідні дані до роботи _____

підручники, навчальні посібники, монографії, періодичне видання, статті, інтернет-ресурси, звітність страхової компанії, комерційного банку, підприємства

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) _____

Розділ 1. Теоретичні основи механізму забезпечення ліквідності банку

Розділ 2. Організаційно-економічна характеристика та оцінка ліквідності АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

Розділ 3. Напрями вдосконалення механізму забезпечення ліквідності банку

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) _____

Рис. 1.1. Методичні підходи до аналізу ліквідності банку, табл. 2.1. Динаміка складових доходів, витрат і прибутку АТ КБ «ПриватБанк», табл. 2.2.

Вертикальний аналіз балансу АТ КБ «ПриватБанк», табл. 2.3. Структура балансу АТ КБ «ПриватБанк» за 2022-2024р., табл. 2.4. Нормативи АТ КБ «ПриватБанк» за

2022- 2024 роки, %, табл. 2.5. Аналіз фінансової стійкості АТ КБ «Приватбанк», табл. 2.6. Показники ділової активності АТ КБ «Приватбанк», табл. 2.7. Показники ефективності діяльності АТ КБ «Приватбанк», табл. 2.9. Аналіз основних показників, що характеризують ліквідність, Рис. 3.2. Прогнозування коефіцієнту покриття ліквідністю за всіма валютами.

6. Консультанти розділів проекту (роботи)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
I	Шірінян Л.В.		
II	Шірінян Л.В.		
III	Шірінян Л.В.		

7. Дата видачі завдання 01 листопада 2024 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломного проекту (роботи)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Примітка
1	Вибір теми, написання заяви, отримання завдання і узгодження плану з керівником	01.11.2024	
2	Робота над 1-м розділом та перевірка керівником	до 18.03.2025	
3	Робота над 2-м розділом та перевірка керівником	до 06. 05.2025	
4	Робота над 3-м розділом та перевірка керівником	до 27.05.2025	
5	Оформлення роботи і подання керівникові для проходження попереднього захисту	до 01.06.2025	
6	Попередній захист	03.06.2025	
7	Доопрацювання кваліфікаційної роботи після попереднього захисту, проходження перевірки на плагіат , узгодження змісту доповіді та презентації з керівником, отримання відзивів на роботу	до 06.06.2025	
8	Підпис остаточного варіанту роботи завідувачем кафедри	09.06.2025	

Здобувач

Тимощук О.О.
(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

Шірінян Л.В.
(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Тимошук О. О. «Механізм забезпечення ліквідності банку»

Кваліфікаційна робота на отримання освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» – Національний університет харчових технологій. Київ, 2025.

Кваліфікаційна робота присвячена вивченню механізму забезпечення ліквідності банку.

Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, переліку використаних джерел і додатків.

У вступі обґрунтовано актуальність теми та сформульовано мету, завдання дослідження.

У першому розділі визначено сутність ліквідності банку, висвітлено законодавчу базу забезпечення ліквідності банку та вивчено методичні аспекти аналізу ліквідності банку.

У другому розділі надано організаційно-економічну характеристику та проведено оцінку ліквідності АТ КБ «Приватбанк»

У третьому розділі висвітлено зарубіжний досвід регулювання банківської ліквідності, напрями вдосконалення механізму забезпечення ліквідності банку та здійснено прогнозування показників ліквідності АТ КБ «Приватбанк».

Ключові слова: ліквідність, банк, фінансовий аналіз, фінансова звітність, методи аналізу ліквідності, коефіцієнти ліквідності, нормативи НБУ, коефіцієнт покриття ліквідністю, коефіцієнт чистого стабільного фінансування, розрив ліквідності, прогнозування.

ABSTRACT

Tymoshchuk O. O. «Mechanism for ensuring bank liquidity»

Qualification work for obtaining the educational and qualification level “bachelor” in the specialty 072 “Finance, banking and insurance” – National University of Food Technologies. Kyiv, 2025.

The qualification work is dedicated to the internal mechanism for ensuring the liquidity of the bank.

The work consists of an input, three sections, components, transfer of victorious parts and accessories.

The entry is based on the relevance of those and formulated meta, research.

In the first section, the essence of the bank’s liquidity is identified, the legislative basis for ensuring the bank’s liquidity is identified, and the methodological aspects of the analysis of the bank’s liquidity are discussed.

In another section, organizational and economic characteristics were given and an assessment of the liquidity of JSC CB "Privatbank" was carried out.

The third section contains foreign evidence on the regulation of banking liquidity, directly on the detailed mechanism for ensuring bank liquidity and also forecasting indicators liquidity of AT CB "Privatbank".

Key words: *liquidity, bank, financial analysis, financial viability, liquidity analysis methods, liquidity ratios, NBU standards, coverage ratio liquidity, net stable financing ratio, liquidity gap, forecasting.*

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЛІКВІДНОСТІ БАНКУ.....	8
1.1. Сутність поняття «ліквідність банку».....	8
1.2. Законодавча база забезпечення ліквідності банку.....	12
1.3. Методичні аспекти аналізу ліквідності банку.....	17
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ОЦІНКА ЛІКВІДНОСТІ АТ КБ «ПРИВАТБАНК».....	23
2.1. Загальна характеристика АТ КБ «ПриватБанк».....	23
2.2. Оцінка фінансового стану АТ КБ «ПриватБанк».....	32
2.3. Аналіз ліквідності АТ КБ «ПриватБанк».....	38
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЛІКВІДНОСТІ БАНКУ.....	50
3.1. Зарубіжний досвід регулювання банківської ліквідності.....	50
3.2. Перспективи забезпечення ліквідності АТ КБ «ПриватБанк».....	57
3.3. Прогнозування показників ліквідності АТ КБ «Приватбанк».....	62
ВИСНОВКИ.....	71
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	79
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми. Банківська ліквідність відіграє життєво важливу роль як у діяльності окремого банку, так і у фінансовій системі держави. Незважаючи на еволюцію банківської діяльності та ступінь її розвитку, одним з основних завдань банку для здійснення успішної діяльності є задоволення потреб клієнтів у своєчасному поверненні вкладених коштів. Виходячи з цього, можна стверджувати, що банк кожного дня протягом здійснення своєї діяльності повинен бути готовим розраховуватися за власними зобов'язаннями. Ступінь такої готовності банківської установи і визначає поняття «ліквідність». Саме тому управління ліквідністю має величезне значення для підтримання стабільності та надійності як окремого банку, так і банківської системи в цілому.

Дослідженню сутності ліквідності в банках присвячено праці багатьох вітчизняних науковців, серед яких Грудзевич Я. В., Гірняк В. В. та Путьківський Т. А., Демиденко В., Дзюблюк О., Литвинюк М., Примостка Л. О., Рудан В., Стельмах В. та Міщенко В, Фусман О. та інші.

Проте, в умовах нестабільності та змінності банківського сектора України, коли кожен банк змушений працювати у жорстких умовах, збільшується тиск із боку конкурентів, загальна довіра потенційних та фактичних клієнтів до банківської системи є низькою, а ризикованість діяльності є високою, подальше вивчення питань урегулювання ліквідності є запорукою успішності та прибутковості діяльності банку як сьогодні, так і в майбутньому.

Метою кваліфікаційної роботи є вивчення теоретико-методичних засад механізму забезпечення ліквідності банку.

Для реалізації поставленої мети необхідно вирішити такі **завдання:**

- розкрити сутність поняття «ліквідність банку»;

- висвітлити законодавчу базу забезпечення ліквідності банку;
- вивчити методичні аспекти аналізу ліквідності банку;
- надати загальну характеристику АТ КБ «ПриватБанк»;
- надати оцінку фінансового стану АТ КБ «ПриватБанк»;
- провести аналіз ліквідності АТ КБ «ПриватБанк»;
- вивчити зарубіжний досвід регулювання банківської ліквідності;
- розглянути перспективи забезпечення ліквідності АТ КБ «ПриватБанк»;
- здійснити прогнозування показників ліквідності АТ КБ «ПриватБанк».

Об'єктом дослідження є процес забезпечення ліквідності банку.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти механізму забезпечення ліквідності банку.

Методи дослідження. В кваліфікаційній роботі було застосовано такі методи: узагальнення і порівняння – для вивчення теоретичних підходів до забезпечення ліквідності банку; статистичного і графічного аналізу – для аналізу фінансового стану та оцінки ліквідності банку; аналізу та синтезу – для визначення основних напрямів вдосконалення механізму забезпечення ліквідності банку та формулювання висновків.

Інформаційна база кваліфікаційної роботи містить наукові праці вітчизняних вчених, законодавчі акти, нормативну документацію Національного банку України, статистичні матеріали, фінансову звітність АТ КБ «ПриватБанк», Інтернет-ресурси.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЛІКВІДНОСТІ БАНКУ

1.1. Сутність поняття «ліквідність банку»

Термін «ліквідність» походить від латинського «liquidus», що означає «рідкий, плинний» та, виходячи з буквального змісту, часто розуміється як легкість реалізації, швидка конвертація матеріальних цінностей у грошові кошти [1].

Ліквідність банку є однією з найважливіших системних характеристик банківської діяльності, яка потребує вивчення, аналізу та ефективного управління. Банк, який має проблеми з ліквідністю, не може виконувати власні функції і проводити операції з обслуговування клієнтів; його рейтинг знижується, що значно ускладнює запозичення коштів із зовнішніх джерел, а тому втрачається потенційний прибуток.

Останніми роками особливої уваги набула тема забезпечення ліквідності банків. Особливо загострена ситуація відбулась у 2014 році, коли кризові події в країні почали загрожувати ліквідності значної кількості банків. Криза показала, з якою швидкістю може проявитися нестача ліквідності і як швидко можуть вичерпатися джерела фінансування, загострюючи проблему оцінки активів і достатності капіталу [2, с. 99].

Відповідно до законодавства, поняття ліквідності означає здатність банку забезпечити своєчасне виконання своїх грошових зобов'язань, що визначається збалансованістю між строками і сумами погашення розміщених активів та строками і сумами виконання зобов'язань банку, а також строками та сумами інших джерел і напрямів використання коштів [3].

Аналіз праць вчених дає підстави зробити висновок, що нині немає єдиної точки зору щодо визначення поняття «ліквідність банку».

Приміром, Стельмах В. та Міщенко В. визначають ліквідність банку як здатність своєчасно виконувати свої зобов'язання. Інакше кажучи, суми його грошових коштів, які можна швидко мобілізувати з інших джерел, дають змогу вчасно виконувати зобов'язання, відображені в пасиві балансу [4, с. 8]

Литвинюк М. та Демиденко В. розуміють під ліквідністю базовий показник захищеності клієнтів у ситуаціях, коли банк зобов'язаний погасити свої заборгованості у найкоротший термін [5, с. 635]

Новікова Т., Антоненко О. та Бауліна О. визначають ліквідність як спроможність забезпечувати своєчасне виконання своїх грошових зобов'язань, завдяки збалансованості між строками та сумами погашення розміщених активів і строками та сумами виконання зобов'язань, а також строками та сумами інших джерел і напрямів їх використання [6, с. 34]

Дзюблюк О. та Рудан В. розглядають ліквідність банку як його здатність своєчасно і в повному обсязі виконувати взяті на себе балансові та позабалансові зобов'язання та своєчасно і в повному обсязі забезпечити можливі потреби платоспроможних клієнтів у кредитних коштах за умови збереження постійної позитивної маржі між середньою вартістю наданих та залучених коштів [7, с. 26]

Фусман О. вважає, що ліквідність банку – це здатність, не порушуючи внутрішніх та зовнішніх регулятивних вимог, виконувати усі зобов'язання в повному обсязі у необхідній валюті та у відповідний строк за рахунок структури балансу, а також спроможність фінансувати зростання кредитно-інвестиційного портфеля, зокрема завдяки зовнішнім запозиченням [8, с. 6]

Косарева І.П. та Крамська Д.О. поняття «ліквідність банку» пропонують розуміти як здатність банку швидко і без зайвих втрат перетворювати власні активи у готівкові кошти у необхідній валюті та у відповідний строк, мобілізувати кошти з інших джерел для своєчасного і повного погашення усіх своїх зобов'язань та отримання готівки в будь-який час із незначними витратами [2, с. 101].

Нам імпонує останнє визначення, тому керуватимемося саме ним в цій кваліфікаційній роботі.

Поняття ліквідність банку не можна розглядати окремо від таких понять, як «ліквідність банківської системи», «ліквідність балансу банку», «ліквідність активів і пасивів».

Ліквідність активів – це здатність перетворюватися у грошову форму під час реалізації або внаслідок погашення зобов'язань позичальником.

Ліквідність пасивів забезпечується наявністю їх стабільних джерел, не чутливих до коливань відсоткових ставок.

Ліквідність балансу характеризується співвідношенням окремих статей активу та пасиву балансу з метою порівняння їх значень зі встановленими нормативами.

Ліквідність банку – це здатність забезпечувати своєчасне виконання своїх грошових зобов'язань, завдяки збалансованості між строками та сумами погашення розміщених активів і строками та сумами виконання зобов'язань, а також строками та сумами інших джерел і напрямів використання коштів.

Ліквідність банківської системи – це спроможність забезпечити своєчасне виконання всіх боргових зобов'язань перед вкладниками, кредиторами і засновниками банківських установ, можливість залучати в повному обсязі вільні кошти юридичних і фізичних осіб та надавати кредити й інвестувати розвиток економіки країни [2, с. 101].

Всі ці поняття взаємопов'язані між собою, Поняття ліквідність банку узагальнює зазначені категорії та об'єднує їх. Поняття «ліквідність балансу банку», «ліквідність активів і пасивів» є складовими категорії «ліквідність банку», яка, в свою чергу, є складовою поняття «ліквідність банківської системи».

Необхідною умовою успішного управління ліквідністю є визначення факторів, що впливають на її рівень. На рівень ліквідності впливають як

зовнішні (загальносистемні), так і внутрішні чинники. Розглянемо чинники, що визначають рівень ліквідності в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Чинники впливу на рівень ліквідності банку [9, с. 145]

Внутрішні чинники	Зовнішні чинники
<ul style="list-style-type: none"> - розмір банку та його фінансовий стан; - структура та якість активів та пасивів; - відповідність активів і пасивів за сумами і строками; - стан позабалансових вимог та зобов'язань; - залежність від зовнішніх джерел фінансування; - розмір та достатність капіталу; - стратегія управління ліквідністю; - спеціалізація банку; - диверсифікація банківських послуг; - рівень ризикованості діяльності банку; - ділова репутація банку; - структура та динаміка клієнтської бази; - досвід персоналу банку; - рівень якості менеджменту банку та ін. 	<p style="text-align: center;">Чинники прямого впливу</p> <ul style="list-style-type: none"> - рівень регулювання діяльності банку з боку держави; - грошово-кредитна політика НБУ; - розвиток міжбанківського ринку; - рівень банківської конкуренції; - структура і стабільність банківської системи. <p style="text-align: center;">Чинники непрямого впливу</p> <ul style="list-style-type: none"> - національна та світова кризи; - стан національної та світової економіки; - стан національного та світового фінансових ринків; - економічні, політичні, соціальні, технологічні та інші чинники

Аналізуючи питання забезпечення необхідної ліквідності банківської установи важливо розглядати не лише шляхи її підвищення, а й звернути увагу на проблему її надмірності. Адже наслідком надмірної ліквідності може бути зниження прибутковості, оскільки найбільш ліквідні активи не генерують доходів. Якщо фактична ліквідність значно перевищує необхідний рівень або встановлені нормативи, то діяльність банківської установи буде оцінено негативно, тому що таке становище свідчить про відволікання коштів та не в повній мірі використання можливостей щодо отримання прибутків. Для попередження подібної ситуації необхідно зменшити розмір готівкових коштів та на кореспондентських рахунках.

Таким чином, забезпечення достатнього рівня ліквідності банківської установи пов'язано із забезпеченням оптимального співвідношення активів і пасивів у балансі для виконання нормативів, зменшенням фінансових ризиків та підвищенням прибутковості.

1.2. Законодавча база забезпечення ліквідності банку

Регулювання ліквідності банківської установи здійснюється, насамперед, самим банком, а також Регулятором з боку держави – Національним банком України.

Регулювання ліквідності з боку НБУ може здійснюватися за допомогою специфічних важелів, процедур, а точніше – інструментів. У найпростішому розумінні інструмент – це те, чим безпосередньо чинять вплив на об'єкт. Адаптуючи дане визначення на банківську сферу і враховуючи специфіку (ліквідність), та основний об'єкт (банк / банківська система), можна стверджувати, що в теорії та практиці банківського менеджменту інструмент являє собою специфічний важіль, за допомогою якого органи контролю (менеджмент окремого банку, центральний банк або міжнародні регулятори) чинять вплив на ліквідність з метою приведення її до бажаного рівня [10].

Так, у Постанові НБУ № 615 «Про затвердження Положення про застосування Національним банком України стандартних інструментів регулювання ліквідності банківської системи» структуровано інструменти регулювання ліквідністю банку і банківської системи [11].

Нині регулювання ліквідності банківської системи здійснюється в межах визначених монетарних параметрів та в обсягах, що необхідні для їх збалансування й управління грошово-кредитним ринком. Це досягається шляхом застосування стандартних інструментів.

Основною метою інструментів управління ліквідністю банківської установи є забезпечення оптимального рівня ліквідності, задля виконання всіх вимог кредиторів банку. Інструменти управління ліквідністю банківської установи мають забезпечити оптимальний рівень ліквідності для досягнення поставленої мети. На макрорівні управління ліквідністю банківських установ здійснює НБУ за допомогою таких інструментів, як обов'язкові економічні нормативи, резервні вимоги, стабілізаційні кредити, ставка рефінансування.

Позитивно на ліквідності банківських установ і безпеці їх ліквідності позначилися регуляторні новації НБУ, що запроваджені регулятором останніми роками. Так, НБУ в 2016 р. було запроваджено новий інструмент екстреної підтримки ліквідності банківських установ – Emergency liquidity assistance – з метою покриття тимчасового дефіциту ліквідності банків за вичерпання інших джерел її підтримки. В 2017 р. банківським установам було створено умови для більш ефективного управління валютною ліквідністю завдяки збільшенню можливого обсягу закупівлі валюти на міжбанківському ринку у власну позицію (з 0,5% до 1% від розміру регулятивного капіталу), що також позитивно позначилося на ресурсоутворювальній, кредитній, валютній безпеках, безпеці ліквідності банківських установ і фінансовій безпеці банку загалом.

У 2018 р. НБУ для більш точної оцінки ліквідності запровадив новий пруденційний норматив – коефіцієнт покриття ліквідністю (LCR): коефіцієнт покриття ліквідністю за всіма валютами ($LCR_{\text{ВВ}}$), коефіцієнт покриття ліквідністю за іноземними валютами ($LCR_{\text{ІВ}}$) [12]. Це мінімально необхідний рівень ліквідності банку для покриття чистого очікуваного відпливу коштів з банківської установи протягом 30 днів з урахуванням стрес-сценарію. Це сприяло підвищенню рівня ресурсоутворювальної, депозитної безпеки, безпеки ліквідності банківських установ і фінансової безпеки банку загалом. Введений новий коефіцієнт LCR за 2019 рік досягнув нормативного значення 100%. НБУ протягом періоду його запровадження поетапно підвищував норматив коефіцієнта – з 80% до 100% наприкінці 2019 року. Це підтверджує забезпечення банківських установ ліквідністю в розмірах, що достатні для повного виконання своїх зобов'язань впродовж 30 днів в умовах кризи в національній, а також в іноземних валютах.

У лютому 2020 р. НБУ уточнив вимоги банкам до виконання нормативу LCR в іноземній валюті, співвідношення зобов'язань яких в іноземній валюті до всіх зобов'язань становить менше 5%. Так, банківські установи розраховуватимуть LCR в іноземній валюті для цілей нагляду, але не будуть

мати зобов'язання забезпечувати дотримання його значення на рівні 100%. Такий підхід зменшить регуляторне навантаження на банківські установи, що не працюють з іноземною валютою та сприятиме підвищенню рівня валютної безпеки, безпеки ліквідності банку.

З серпня і до кінця 2020 р. у тестовому режимі, а з 2021р. – став обов'язковим для застосування – введений коефіцієнт чистого стабільного фінансування чи NSFR (англ. Net Stable Funding Ratio). Його мінімальне значення – не менше 100%).

Отже, нині основними економічними нормативами які встановлені НБУ, для регулювання ліквідності є:

1. Коефіцієнт покриття ліквідністю (LCR) – норматив ліквідності, який установлює мінімально необхідний рівень ліквідності для покриття чистого очікуваного відпливу грошових коштів протягом 30 календарних днів з урахуванням стрес-сценарію. Нормативне значення LCR складає 100% згідно з Інструкцією про порядок регулювання діяльності банків в Україні, затвердженою Постановою Правління Національного банку України 28.08.2001 № 368 [13].

Банк розраховує коефіцієнт покриття ліквідністю (LCR) за такою формулою:

$$\text{LCR} = \frac{\text{ВЛА}}{\text{Чистий очікуваний відтік грошових коштів протягом 30 днів}} \quad (1.1),$$

де ВЛА – високоякісні ліквідні активи.

Банк розраховує такі коефіцієнти покриття ліквідністю (LCR):

1) за всіма валютами (LCR) – розраховується як сума складових чисельника та знаменника (LCR) у НВ та всіх ІВ у гривневому еквіваленті за офіційним курсом гривні до кожної з ІВ, установленим Національним банком на відповідну дату:

$$\text{LCR} = \frac{\text{ВЛА}}{\text{відтоки} - (\text{менше із двох значень: надходження або } 75\% \text{ відтоків)}} \quad (1.2)$$

2) у національній валюті (НВ) (LCR_{НВ}) – розраховується за всіма активами та зобов'язаннями банку, які здійснені в НВ:

$$\text{LCR}_{\text{НВ}} = \text{ВЛ}_{\text{НВ}} / \text{відтоки НВ} - (\text{менше із двох значень: надходження НВ або } 75\% \text{ відтоків НВ}) \quad (1.3)$$

3) в іноземній валюті (ІВ) (LCR_{ІВ}) – розраховується в гривневому еквіваленті за всіма активами та зобов'язаннями банку, які здійснені в ІВ. Усі складові чисельника та знаменника LCR_{ІВ} розраховуються в гривневому еквіваленті (у розрізі кодів усіх ІВ) за офіційним курсом гривні до кожної з ІВ, установленим Національним банком на відповідну дату:

$$\text{LCR}_{\text{ІВ}} = \text{ВЛ}_{\text{ІВ}} / \text{відтоки ІВ} - (\text{менше із двох значень: надходження ІВ або } 75\% \text{ відтоків ІВ}) \dots \dots \dots (1.4)$$

При цьому, активи, що включаються до ВЛА, мають відповідати на дату розрахунку і відповідатимуть протягом 30 днів таким характеристикам та вимогам:

1) активи не є обтяженими, що підтверджується тим, що немає будь-яких юридичних, контрактних, регуляторних, податкових або інших перешкод та обмежень щодо можливостей банку для їх передавання, продажу або іншого способу відчуження, у тому числі: активи не є предметом застави (прямо чи опосередковано) з метою забезпечення виконання зобов'язань; за цінними паперами, отриманими за операціями зворотного репо (з переходом права власності/розпоряджання), немає обмежень щодо їх продажу або передавання в забезпечення; активи, які включені до пулу активів (майна), не використані банком для отримання кредитів овернайт та/або кредитів рефінансування;

2) активи в будь-який момент за короткий термін можуть бути перетворені в грошові кошти без втрати вартості;

3) активи мають низький рівень ризику, низьку кореляцію з ризиковими активами, низьку волатильність, їх вартість легко визначити з належним рівнем достовірності;

4) цінні папери не є емітованими банком або пов'язаними з ним особами;

5) цінні папери є об'єктами активного ринку та/або приймаються Національним банком як забезпечення виконання зобов'язань за операціями з рефінансування;

6) активи включаються за вартістю, що не перевищує ринкову [14].

2. Коефіцієнт чистого стабільного фінансування (NSFR) – норматив ліквідності, який установлює мінімально необхідний рівень стабільного фінансування, достатній для забезпечення фінансування діяльності банку на горизонті один рік.

Банк розраховує зазначений коефіцієнт відповідно до «Методики розрахунку коефіцієнта чистого стабільного фінансування (NSFR)» за такою формулою [15]:

$$\text{NSFR} = (\text{обсяг наявного стабільного фінансування (ASF)} / \text{обсяг необхідного стабільного фінансування (RSF)} - \text{НКР}) \times 100\% \quad (1.5),$$

де НКР – величина непокритого кредитного ризику.

Банк розраховує NSFR у цілому за всіма валютами. Банк розраховує суму складових чисельника/знаменника NSFR у НВ та всіх ІВ у гривневому еквіваленті за офіційним курсом гривні до кожної з ІВ, установленим Національним банком на відповідну дату [15].

Встановленні НБУ нормативи ліквідності банківських установ, спрямовані на забезпечення фінансової стабільності банківської системи України. Вказані нормативи ліквідності оцінюються з позиції потоку грошових коштів з врахуванням як притоків, так і відтоків (надходжень і потреб) грошових коштів, що дає змогу прогнозувати ризики ліквідності банків та мінімізувати їх.

НБУ щоденно та щомісячно здійснює контроль за дотриманням обов'язкових економічних нормативів комерційних банків, що дає змогу мінімізувати ризиковані активні операції банків, підтримувати їх ліквідність

на достатньому рівні, встановлювати певні орієнтири (нормативи), яких повинні дотримуватись банки.

Підтриманню ліквідності сприяє також обов'язкове резервування залучених коштів, за допомогою якого створюється мінімально необхідний запас ліквідності. При цьому кошти обов'язкових резервів можуть бути використані лише на повернення депозитів, а не на кредитування чи інші потреби, хоча допускається можливість незначного відхилення від зазначеної умови. Водночас, дотримання норм обов'язкового резервування не є абсолютною гарантією ліквідності банку, тому він має самостійно створювати необхідні резерви ліквідних коштів, зберігаючи при цьому необхідний рівень прибутковості.

Таким чином, забезпечення ліквідності комерційного банку на будь-який момент часу вимагає виконання нормативів, встановлених НБУ, а також здійснення заходів, розроблених безпосередньо банком.

1.3. Методичні аспекти аналізу ліквідності банку

Аналіз ліквідності банку – це спосіб вивчення показників ліквідності в динаміці для подальшого планування і прогнозування потреби банку в ліквідних коштах з метою подальшого управління ліквідністю.

Для повного аналізу ліквідності комерційного банку використовують такі основні інформаційні джерела:

- фінансову звітність;
- статистичну звітність;
- дані внутрішньогосподарського (управлінського) бухгалтерського обліку;
- дані з первинної облікової документації (вибіркові дані);
- експертні оцінки.

Основним документом банку для аналізу ліквідності є Річний фінансовий звіт, у якому відображаються:

- Звіт про фінансовий стан (Баланс);
- Звіт про прибутку і збитки та інший сукупний дохід (Звіт про фінансові результати);
- Звіт про зміни у власному капіталі;
- Звіт про рух грошових коштів.

Додатково до аналізу ліквідності банку та з метою використання під час такого аналізу визначаються нормативи кредитного ризику та нормативи інвестування [13].

Аналіз ліквідності банку охоплює аналіз системи показників, які її характеризують, та причин-чинників, які змінюють рівень ліквідності банку в динаміці. При цьому необхідно визначати відхилення від нормативних (планових, оптимальних) значень показників та оцінювати їх вплив на фінансовий стан банку. Якість та повнота аналізу ліквідності обумовлюють ефективність управління ліквідністю, обґрунтованість управлінських рішень стосовно забезпечення оптимального рівня ліквідності банку та планування його подальших дій щодо залучення та розміщення ресурсів.

У вітчизняній практиці аналіз ліквідності банку, як було зазначене вище, проводиться на трьох рівнях:

- НБУ – для визначення відповідності поточного стану ліквідності банку завданням нормативам;
- Правлінням банку – для оцінювання показників (коефіцієнтів) ліквідності з метою подальшого ефективного управління нею;
- іншими особами – рейтинговими міжнародними аудиторськими компаніями, клієнтами, іншими стейкхолдерами.

На мікрорівні аналіз ліквідності здійснюється банком на підставі рекомендацій та інструкцій НБУ, а також методик, розроблених вченими, аудиторами та самими банками. За результатами аналізу виявляють причини погіршення окремих показників ліквідності та на основі цього розробляють

заходи, у разі необхідності, щодо підвищення загального рівня ліквідності або його оптимізації, а далі – обирають стратегію управління ліквідності банку.

До методів внутрішньої оцінки ліквідності належать: коефіцієнтний аналіз ліквідності балансу та аналіз грошових потоків (як різновид – оцінка величини чистого вибуття зобов'язань банку). До методів зовнішньої оцінки ліквідності належать: оцінка зміни характеристики платоспроможності банку та оцінка величини чистого вибуття зобов'язань банку.

У таблиці 1.2 наведено характеристику основних зовнішніх і внутрішніх методів оцінки ліквідності банку. Як правило, існують декілька коефіцієнтів, на основі яких визначається ліквідність. Інші служать додатковими, які допомагають детальніше її проаналізувати [16, с. 204].

Таблиця 1.2

Зовнішні та внутрішні методи оцінки ліквідності банку [16, с. 205]

Метод	Суть методу	Особливості застосування
Коефіцієнтного аналізу ліквідності балансу	Виходячи з даних балансу розраховується співвідношення ліквідних активів та зобов'язання банку	1. При управлінні ліквідністю у великих банках і банках, де відсутня можливість проводити аналіз платіжних потоків. 2. При внутрішньому аналізі – органами контролю, при зовнішньому – рейтинговими агенціями
Аналізу грошових потоків	Розрахунок на дату, яка аналізується, всіх вхідних і вихідних грошових потоків	1. При управлінні ліквідністю здійснюється банками, здатними організувати в себе моніторинг і оцінку грошових потоків банку. 2. Внаслідок відсутності в офіційній звітності всієї необхідної інформації майже не застосовується при зовнішньому аналізі
Оцінки величини чистого вибуття зобов'язань банку	Проводиться розрахунок обсягу ліквідних коштів, що потрібні банку в разі максимального зменшення зобов'язань банку	1. При управлінні ліквідністю середніми банками, які здійснюють велику кількість операцій, за неможливості використання методу аналізу платіжних потоків. 2. Активно використовується при зовнішньому користувачами для аналізу
Оцінки зміни характеристики платоспроможності банку	Оцінюються сигнали з ринку, які свідчать про погіршення платоспроможності	1. При управлінні ліквідністю як само стійкий метод використовується дуже рідко, лише як додатковий індикатор. 2. При зовнішньому аналізі використовуються переважно клієнтами

Розглянемо методичні підходи до аналізу ліквідності банку на рис. 1.1.

Рис. 1.1. Методичні підходи до аналізу ліквідності банку [17]

Як можна побачити з рис. 1.1. методи поділяються на два великі блоки: методи аналізу потреби в ліквідних активах та методи забезпечення стратегій управління ліквідністю. Використання зазначених методів поліпшує результати здійснення управлінських заходів.

Під час аналізу ліквідності вирішуються наступні завдання:

- визначення фактичної ліквідності за абсолютними та відносними показниками;

- порівняльний аналіз показників ліквідності з нормативними значеннями, розрахунок економічних нормативів ліквідності, що регулюються НБУ;
- виявлення факторів впливу на рівень ліквідності банку та інші показників, що її характеризують;
- визначення причин відхилення фактичних показників ліквідності від нормативів;
- аналіз стабільності ресурсної бази комерційного банку;
- планування потреби банку в ліквідних коштах;
- аналіз різних напрямів розміщення надлишкових ліквідних коштів;
- аналіз ліквідної позиції комерційного банку;
- інваріантний аналіз ліквідності за різних сценаріїв розвитку банківської установи [18].

Аналіз ліквідності банку може проводитись за наступними етапами:

Етап 1. Уточнення об'єктів, мети і аналізу, складання плану аналітичної роботи.

Етап 2. Визначення системи показників, які характеризують ліквідність банку.

Етап 3. Збір і підготовка необхідної для аналізу інформації з внутрішніх та зовнішніх джерел.

Етап 4. Розрахунок та аналіз системи показників, які характеризують ліквідність банку.

Етап 5. Визначення розміру відхилень значень показників від нормативних або планових та аналіз основних чинників, які призвели до відхилень.

Етап 6. Підведення підсумків за проведеними етапами аналізу, підготовка аналітичних матеріалів щодо структури та збалансованості активів та пасивів банку, якісних та кількісних показників ліквідності, позитивних та негативних сторін діяльності банку; розробка рекомендацій

для подальшого управління ліквідністю та формування прогнозів щодо розвитку банку [18].

Отже, вивчення теоретичних підходів щодо механізму забезпечення ліквідності банку дає підстави зробити висновки, що ліквідність банку – це здатність банку забезпечити повне і своєчасне виконання своїх фінансових зобов'язань. Рівень ліквідності окремого банку безпосередньо впливає на ліквідність та стійкість банківської системи загалом, адже ліквідність банку є запорукою його надійності та являється основою його довгострокової діяльності.

Важливою умовою функціонування банку та ефективності його управління є аналіз ліквідності з використанням методів, які враховують його особливості, та дотримання обов'язкових економічних нормативів, запроваджених НБУ.

В другому розділі кваліфікаційної роботи розглянемо механізм забезпечення ліквідності банку на прикладі діяльності АТ КБ «Приватбанк» з урахуванням результатів проведеного теоретичного аналізу щодо методичних підходів до оцінювання ліквідності комерційного банку.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ОЦІНКА ЛІКВІДНОСТІ «АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

2.1. Загальна характеристика «АТ КБ «ПриватБанк»

Акціонерне товариство комерційний банк ПриватБанк (далі – АТ КБ «ПриватБанк» чи «Банк») спочатку був зареєстрований як комерційний банк у формі товариства з обмеженою відповідальністю та потім реорганізований у закрите акціонерне товариство у 2000 році.

У 2009 році Банк змінив свою організаційно-правову форму на публічне акціонерне товариство, у якому відповідальність акціонерів обмежена кількістю акцій, що їм належать, відповідно до законодавства України.

У червні 2018 року Банк змінив організаційно-правову форму з публічного акціонерного товариства на акціонерне товариство.

Станом на 31 грудня 2024 року єдиним акціонером Банку є держава Україна в особі Кабінету Міністрів України. Управління корпоративними правами держави стосовно Банку здійснює Кабінет Міністрів України.

ПриватБанк позиціонує себе як найбільший банк України, що рухає країну вперед. У найскладніші часи банк залишається стабільним та надійним партнером для фінансових справ українців. Йому довіряють понад 19 мільйонів активних клієнтів – фізичних і юридичних осіб.

Щодня по всій країні працює понад 1000 відділень, 5000 банкоматів і 10000 терміналів самообслуговування ПриватБанку [19]. Банк постійно покращує свої продукти й сервіси, відповідаючи на найвимогливіші потреби клієнтів з позиції того, що інновації мають робити життя легшим та зручнішим.

Мета ПриватБанку – економічно сильна Україна. ПриватБанк є відповідальним роботодавцем і одним із найбільших платників податків у країні. Попри складні часи, ПриватБанк не зупиняє кредитування фізичних

осіб та бізнесу. У 2022 році частка ПриватБанку в роздрібному кредитному портфелі зростає з 26 до 32%, а бізнес отримав 23,8 млрд грн нових кредитів.

Станом на 31 грудня 2024 року Банк має асоційовану Групу AS Amber Assets (Латвія) та 6 дочірніх компаній, які зареєстровані та ведуть діяльність в Україні: ТОВ Істейт Гарант (діяльність у сфері торгівлі), ПрАТ Кобос (надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна), ТОВ А-Лекс (діяльність у сфері права), ТОВ Українське бюро кредитних історій (бюро кредитних історій), ТОВ Ел Ті Груп (діяльність у сфері права) та Благодійний Фонд Допомогати просто (31 грудня 2023 року: асоційована Група AS Amber Assets (Латвія) та 6 дочірніх компаній, які зареєстровані та ведуть діяльність в Україні: ТОВ Істейт Гарант (діяльність у сфері торгівлі), ПрАТ Кобос (надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна), ТОВ А-Лекс (діяльність у сфері права), ТОВ Українське бюро кредитних історій (бюро кредитних історій), ТОВ Ел Ті Груп (діяльність у сфері права) та Благодійний Фонд Допомогати просто).

Основною діяльністю Банку є проведення комерційних банківських операцій та обслуговування фізичних осіб в Україні. Банк здійснює свою діяльність відповідно до ліцензії Національного банку України (НБУ) з березня 1992 року. Банк здійснює діяльність на фондовому ринку: з торгівлі цінними паперами та депозитарну діяльність відповідно до ліцензій Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку з 2012 та 2013 років. Банк є учасником Фонду гарантування вкладів фізичних осіб (реєстраційний номер № 113 від 2 вересня 1999 р. та номер свідоцтва № 104 від 6 листопада 2012 р.).

13 квітня 2022 року прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких Законів України щодо забезпечення стабільності системи гарантування вкладів фізичних осіб», що передбачає повну гарантію банківських вкладів на період воєнного стану та три місяці після його завершення [20]. Станом на 31 грудня 2024 року загальна кількість відокремлених підрозділів Банку, які зареєстровані в Державному реєстрі

банків, становить 1175 підрозділів, в т.ч. 9 філій, 1 представництво і 1165 відділень різних класифікаційних груп (68 з яких тимчасово припинили діяльність, в т.ч. – в Луганській обл. – 19; в Донецькій обл. – 16; в Запорізькій обл. – 21; в Херсонській обл. – 10; в Харківській обл. – 1; в Сумській обл. – 1) (31 грудня 2023 року: 1 209 підрозділів, в т.ч. 9 філій, 1 представництво і 1 199 відділень різних класифікаційних груп (77 з яких тимчасово припинили діяльність, в т.ч. - в Луганській обл. – 19; в Донецькій обл. – 19; в Дніпропетровській обл. – 2; в Запорізькій обл. – 21; в Херсонській обл. – 14; в Харківській обл. – 2)).

Юридична адреса Банку: Михайла Грушевського 1д, 01001, Київ, Україна.

Банк працює на економічних і фінансових ринках України, які мають ознаки ринку, що розвивається.

2024 рік став для ПриватБанку роком рекордних результатів, інноваційних рішень й рішучих дій. ПриватБанк залишив за собою статус найбільш динамічного кредитора економіки й одного із найбільших платників податків та дивідендів до державного бюджету. Цей факт робить його надійним державним партнером та ключовою фігурою в українській економіці. Річний прибуток ПриватБанку до оподаткування за результатами 2024 року становить 81 млрд грн, що на 11% більше у порівнянні з 2023 роком. За попередніми розрахунками, 40,9 млрд грн піде в казну держави як податок на прибуток. Чистий прибуток становив 40,1 млрд грн (+6% р/р) [19].

Банк швидко реагував на зміни зовнішнього середовища, особливості попиту клієнтів, а також ініціативи уряду з підтримки населення та бізнесу в Україні. Банк удосконалив чинні та розробив низку нових інноваційних, і вже достатньо популярних серед населення продуктів, таких як: «Конверти», програма лояльності «Привіт», додаток «Термінал», що спрощує та здешевлює торговий еквайринг. Також ПриватБанк одним з перших підтримав державні ініціативи з кредитування альтернативної генерації та

доеднався до програми «Національний кешбек», що сприяє попиту на вітчизняні товари.

З початку 2024 року ПриватБанк активно кредитував фізичних осіб, мікро-, малий та середній бізнес, розвивав кредитні програми для корпоративних клієнтів та великого бізнесу в усіх регіонах країни. Кредитний портфель Банку збільшився на 20,7 млрд грн та перевищив 112 млрд грн до кінця 2024 року. Клієнтська довіра до ПриватБанку продовжувала зростати, тож кошти на рахунках клієнтів за рік збільшилися більш ніж на 10%. На кінець 2024 року Банк має понад 18 млн активних клієнтів фізичних осіб та 910 тис. бізнес-клієнтів.

Ефективне управління кредитним ризиком дозволяє контролювати витрати на формування резервів за кредитним портфелем Банку. Операційні витрати за підсумками 2024 року зросли лише на 8% порівняно з 2023 роком, що є нижче річної інфляції.

ПриватБанк пишається бути зразковим соціально відповідальним бізнесом. У 2024 році Банк перерахував на благодійність 247,22 млн грн, які були спрямовані на допомогу шпиталям та медзакладам, зміцнення обороноздатності країни, соціальні проекти, допомогу працівникам.

Крім того, у 2024 році ПриватБанк зосередився на реалізації власної Стратегії безбар'єрності [19]. Станом на грудень, доступними є 99% відділень Банку, що підтверджено звітами сертифікованих експертів з технічного обстеження будівель та споруд. До того ж Банк відкрив перші 10 відділень підвищеної доступності та розробив власне унікальне рішення і розпочав відеоконсультації українською жестовою мовою у застосунку Приват24 фахівцями Банку без залучення посередника-перекладача.

Як показує практика, ефективний шлях виявлення ризиків і тенденцій розвитку банку – це якісний і своєчасно проведений аналіз діяльності банку. За допомогою аналізу встановлюються суттєві факторні показники, які впливають на результати діяльності банку. Виявлення і вимірювання

взаємозв'язку між показниками, що аналізуються, забезпечує комплексне дослідження роботи комерційного банку.

Важливим етапом аналізу стратегічного управління банком є оцінювання результатів його фінансової діяльності, як ключового параметру, який власне і вказує на його ефективність. З цією метою оцінимо стан і динаміку складових доходів, витрат та прибутку АТ КБ «ПриватБанк» за галузями економіки за 2021-2023 рр. (таблиця 2.1).

Таблиця 2.1

**Динаміка складових доходів, витрат і прибутку
АТ КБ «ПриватБанк»**

Показник	2022	2023	2024	Відхилення	
				+/-2024-2022	% 2024-2022
Процентні доходи, млн грн.	43687	66237	77594	33907	77,6
Процентні витрати, млн грн	3767	6617	10706	6939	184,2
Комісійні доходи, млн грн.	32945	41589	46602	13657	41,5
Комісійні витрати, млн грн.	12505	17150	18834	6329	50,6
Адміністративні та інші операційні витрати, млн грн.	10510	10988	11341	831	7,9
Витрати з податку на прибуток, млн грн.	4486	35001	40863	36377	810,9
Чистий прибуток, млн грн.	30254	37857	40141	9887	32,7

Дані таблиці 2.1 свідчать про зростання практично всіх показників. Так, процентні доходи за три аналізовані роки зросли на 77,6%. Процентні витрати були значно меншими за процентні доходи, проте їх зростання перевищило зростання процентних доходів і склало 184,2% за три роки.

Комісійні доходи перевищували комісійні витрати, але їх зростання також перевищило зростання доходів і становило 50,6%.

Зростання зазнали адміністративні та інші операційні витрати, а також витрати з податку на прибуток на 7,9% та 810,9% відповідно.

Щорічно зростає чистий прибуток, за три роки він збільшився на 9887 млн грн або на 32,7%.

Проведемо вертикальний аналіз балансу АТ КБ «ПриватБанк» в таблиці 2.2

Таблиця 2.2

**Вертикальний аналіз балансу АТ КБ «ПриватБанк»
за 2022- 2024 роки**

Показник	2022	2023	2024	Відхилення	
				+/-2024-2022	% 2024-2022
Активи					
Грошові кошти та їх еквіваленти	94191	152282	151768	57577	61,1
Кошти в банках	103837	134237	86589	-17248	-16,6
Кредити клієнтам	68084	92019	112761	44677	65,6
Інвестиції в ЦП	239752	271847	375094	135342	56,5
Основні засоби та нематеріальні активи	6700	6768	7145	445	6,6
Інші активи	15696	18599	23428	7732	49,3
Загальна сума активів	540596	680008	761461	220865	40,9
Зобов'язання					
Кошти клієнтів	471863	555371	621596	149733	31,7
Інші залучені кошти	128	2630	6199	6071	4742,9
Поточні податкові зобов'язання	3	25791	21553	21550	718333,3
Інші фінансові зобов'язання	2674	3056	4072	1398	52,3
Забезпечення	5804	5438	6013	209	3,6
Інші зобов'язання	2274	2750	2884	610	26,8
Загальна сума зобов'язань	482807	595162	662317	179510	37,2
Власний капітал					
Статутний капітал	206060	206060	206060	-	-
Емісійний дохід	23	23	23	-	-
Результат від операцій з акціонером	12174	12174	12174	-	-
Резерви та інші фонди	11449	12959	14847	3398	29,7
Накопичений дефіцит	156749	144629	136518	-20231	-12,9
Власний капітал	57789	84846	99144	41355	71,6
Загальна сума зобов'язань та власного капіталу	540596	680008	761461	220865	40,9

Як свідчать дані таблиці 2.2, активи банку на 31.12.2024 року становили 151768 тис. грн, що на 61,1% або 57577 тис. грн більше, ніж у базовому, 2022 році.

Кошти в банках – єдина стаття, за якою відбулося зменшення за три роки на 17248 тис. грн або на 16,6%.

Спостерігаємо збільшення кредитів клієнтам протягом 3-х аналізованих років, яке становило 44677 тис. грн або 65,6%.

Також зазнали зростання інвестиції в ЦП, основні засоби та нематеріальні активи та інші активи на 56,5%, 6,6% та 49,3% відповідно. Зростання за всіма статтями спричинило зростання загальної суми активів на 220865 тис. грн або на 40,9%.

У 2022-2024 роках збільшення ресурсної бази банку відбулося в основному через приріст нових депозитів юридичних осіб та приватних клієнтів банку, внаслідок чого на кінець року сума зобов'язань АТ КБ «ПриватБанк» склала 662317 тис. грн.

Всього капітал, що належить банку, у 2022-2024 роках збільшується за рахунок резервних та інших фондів.

Власний капітал АТ КБ «ПриватБанк» станом на 31.12.2024 р. складав 99144 тис. грн і в порівнянні з 2022 роком обсяг власних коштів у банку зріс на 41355 тис. грн або на 71,6%.

Далі, в таблиці 1.3, проаналізуємо, які статті в структурі балансу банку мають найбільшу питому вагу.

За нашими розрахунками в таблиці 2.3 найбільшу питому вагу в валюті балансу займають кошти клієнтів. За три досліджувані роки їх частка несуттєво зменшилась на 5,66%. Другу позицію посідають інвестиції в цінні папери, які склали у 2022-2024 роках 44,35%, 39,98% та 49,25% відповідно. На третьому місці – статутний капітал, хоча його частка щорічно зменшувалася. Найменшу питому вагу в структурі балансу займають емісійний дохід, інші залучені кошти, інші зобов'язання, інші фінансові зобов'язання та основні засоби та нематеріальні активи.

Структура балансу АТ КБ «ПриватБанк» за 2022- 2024 роки

Показник	2022	2023	2024	Відхилення	
				+/-2024-2022	% 2024-2022
Активи					
Грошові кошти та їх еквіваленти	17,42	22,39	19,93	2,51	14,40
Кошти в банках	19,21	19,74	11,37	-7,84	-40,81
Кредити клієнтам	12,59	13,53	14,81	2,22	17,63
Інвестиції в ЦП	44,35	39,98	49,25	4,90	11,04
Основні засоби та нематеріальні активи	1,24	1,00	0,94	-0,30	-24,19
Інші активи	2,90	2,74	3,08	0,18	6,21
Загальна сума активів	100	100	100	-	-
Зобов'язання					
Кошти клієнтів	87,29	81,67	81,63	-5,66	-6,48
Інші залучені кошти	0,02	0,35	0,81	0,79	3950,00
Поточні податкові зобов'язання	0,00	3,79	2,83	2,83	-
Інші фінансові зобов'язання	0,49	0,45	0,53	0,04	8,16
Забезпечення	1,07	0,80	0,79	-0,28	-26,17
Інші зобов'язання	0,42	0,40	0,38	-0,04	-9,52
Загальна сума зобов'язань	79,32	87,52	86,98	7,66	9,66
Власний капітал					
Статутний капітал	38,11	30,30	27,06	-11,05	-28,99
Емісійний дохід	0,004	0,003	0,003	-0,001	-25,00
Результат від операцій з акціонером	2,25	1,79	1,60	-0,65	-28,89
Резерви та інші фонди	2,12	1,91	1,95	-0,17	-8,02
Власний капітал	10,69	12,48	13,02	2,33	21,80
Загальна сума зобов'язань та власного капіталу	100	100	100	-	-

Станом на 31 грудня 2024 року, НБУ оновив вимоги до структури капіталу банків відповідно до Положення про порядок визначення банками України розміру регулятивного капіталу №196 від 28 грудня 2023 року, яке вступило в дію з 5 серпня 2024 року. Банки мають дотримуватися нормативів:

- достатності основного капіталу 1 рівня (НОК1) – на рівні 5,625 %;

- достатності капіталу 1 рівня (НК1) – 7,5 %;
- достатності регулятивного капіталу (НРК) – 10 % (згідно з поетапним графіком до 1 липня 2025 року).

Крім того, банкам надано право залучати до капіталу суму прибутку 2024 року без попереднього погодження НБУ, кошти, отримані для збільшення статутного капіталу, субординовані борги та інструменти з умовами списання / конверсії.

Станом на 31 грудня 2023 року, відповідно до Постанови Правління Національного банку України №368 від 28 серпня 2001 року (зі змінами) «Про порядок регулювання діяльності банків в Україні», яка діяла на 31 грудня 2023 року, банки повинні були утримувати коефіцієнт достатності капіталу на рівні (N2) не менше 10% від суми активів, зважених з урахуванням ризику, розрахованих згідно з вимогами Національного банку України.

Таблиця 2.4

Нормативи АТ КБ «ПриватБанк» за 2022- 2024 роки, %

Показник	2022	2023	2024	Відхилення	
				+/-2024-2022	% 2024-2022
Коефіцієнт достатності регулятивного капіталу (Нкр)	14,96	14,96	14,96	-	-
Коефіцієнт достатності капіталу 1-го рівня (НК1)	14,96	14,96	14,96	-	-
Коефіцієнт достатності основного капіталу 1-го рівня (Нок1)	14,96	14,96	14,96	-	-
Коефіцієнт достатності капіталу (Н2)	23,78	21,75	21,75	-2,03	-8,5
Коефіцієнт достатності капіталу (Н3)	11,90	10,88	10,88	-1,02	-8,6

Як бачимо з таблиці 2.4, банк дотримувався всіх встановлених НБУ нормативів, і, навіть, перевищував їх, незважаючи на незначне зниження у 2024 році порівняно з 2022 роком.

2.2. Оцінка фінансового стану АТ КБ «ПриватБанк»

В сучасних умовах забезпечення належного рівня фінансового стану та фінансової стійкості є не лише запорукою конкурентоспроможності та ефективності діяльності банку, але й передумовою для забезпечення його стратегічного розвитку [21].

Фінансовий стан банку є ключовим аспектом його діяльності, визначаючи його стійкість та можливість здійснення фінансових операцій. Оцінка фінансового стану АТ КБ «Приватбанк» дозволить визначити сильні та слабкі сторони банку, що є важливим для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Для комплексної оцінки цього стану використовуються різні методи, які враховують економічні та правові аспекти діяльності банку. Один з основних методів – аналіз фінансових показників банку. Цей підхід передбачає оцінку таких факторів, як прибуток, ліквідність, кредитний ризик та інші. Аналіз цих показників дозволяє визначити фінансову стійкість банку та його здатність до розвитку.

Другий метод – кредитний аналіз. Він спрямований на оцінку кредитоспроможності клієнтів банку та якості його кредитного портфеля. Аналіз кредитних ризиків дозволяє передбачити можливі збитки від можливих неплатоспроможностей позичальників.

Третій метод – стрес-тестування. Цей підхід полягає в симуляції екстремальних сценаріїв для визначення вразливості банку до негативних змін в економіці чи фінансовій системі. Стрес-тестування дозволяє виявити можливі ризики та прийняти заходи для їх запобігання.

Четвертий метод – порівняльний аналіз. Він включає вивчення фінансового стану обраного банку порівняно з іншими банками галузі. Це допомагає виявити конкурентні переваги та недоліки, а також визначити стратегічні можливості для подальшого розвитку.

П'ятий метод – аналіз правового середовища. Врахування правового регулювання є важливою складовою оцінки фінансового стану банку, оскільки нормативи та закони можуть впливати на його діяльність. Аналіз правового середовища дозволяє визначити ризики та можливості в контексті чинного законодавства [22].

Розглянемо групу коефіцієнтів, що характеризують фінансову стійкість банку. Для цього на основі даних балансу, розрахуємо вибрані показники, проаналізуємо їх рівень, тенденції і зробимо висновок про рівень фінансової стійкості банку. Проаналізуємо показники фінансової стійкості банку (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

**Аналіз фінансової стійкості АТ КБ «Приватбанк»
за 2022-2024 рр.**

Коефіцієнти	Формула	2022	2023	2024	Оптимальне значення
Коефіцієнт надійності	Вк /Зал кошти	15,50	14,26	14,97	>5%
Коефіцієнт фінансового важеля	З / К	6,45	7,01	6,68	1:20
Коефіцієнт участі власного капіталу у формуванні активів	К/Заг А	13,42	12,77	13,02	>10%
Коефіцієнт захищеності власного капіталу	А / ВК	9,35	8,01	7,68	-
Коефіцієнт захищеності дохідних активів	(К-Недохідні А-З) / Дохідні А	0,07	0,08	0,09	-
Коефіцієнт мультиплікатора капіталу	Заг А / Акц. К	2,62	3,30	3,70	12,00

Аналізуючи фінансову стійкість банку, можна зробити висновок, що: протягом 3-х років коефіцієнт надійності дещо зменшився, з 15,50 у 2022 році до 14,26% у 2023 р. та 14,97% у 2024 році. Проте банк дотримується нормативу, адже значення коефіцієнтів протягом трьох років значно більше ніж 5%.

Коефіцієнт фінансового важеля коливався в межах 6-7, що також значно перевищує нормативне значення.

Коефіцієнт участі власного капіталу у формуванні активів дещо зменшився у 2023 році, але знов збільшився у 2024 році. Загалом протягом 2022-2024 років значення показників становило 13,42%, 12,77% та 13,02% відповідно. Банк також дотримується даного коефіцієнта, оскільки перевищує допустиму норму, яка становить 10%, в банку достатньо сформованого власного капіталу (К) в активізації та покритті різних ризиків.

Коефіцієнт захищеності власного капіталу щорічно зменшувався. Це означає, що обсяг власного капіталу, розміщеного в нерухомість або майно, скоротився протягом останніх трьох років.

Також у банку коефіцієнт захищеності дохідних активів власним капіталом становить 0,07 – 0,09. Це свідчить про те, що розмір власного капіталу за мінусом недохідних активів не покривав на початок року дохідних активів. Отже, банк за аналізований період погіршив менеджмент активів, збільшивши обсяг недохідних активів.

Що стосується коефіцієнта мультиплікатора капіталу, який характеризує ступінь покриття активів акціонерним капіталом, то за оптимального співвідношенні 12,0 - 15,0 разів він протягом 2020 – 2022 років становив 2,6 – 3,7 рази. Це свідчить, насамперед, що темп зростання активів перевищує темп зростання акціонерного капіталу. Це не є ризикованим у даному випадку, але це вже сигнал про необхідність поліпшити менеджмент власного капіталу.

Отже, крім коефіцієнта мультиплікатора капіталу, всі основні показники взяті нами для аналізу фінансової стійкості банку, мають тенденцію до стабілізації (коефіцієнт надійності, участі власного капіталу у формуванні активів, захищеності власного капіталу, захищеності ним дохідних активів) або чи незначної зміни (коефіцієнт «фінансового важеля»). Звідси можна зробити висновок, що фінансова стійкість банку достатньо забезпечена його капіталом і останній може захищати банк від імовірних ризикованих втрат сьогодні і в близькому майбутньому.

Далі проведемо оцінку ділової активності АТ КБ «Приватбанк» за 2022-2024 роки в таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

**Показники ділової активності АТ КБ «Приватбанк»
за 2022-2024 роки**

Показник	2022	2023	2024	Відхилення	
				+/-2023-2022	+/-2024-2023
Коефіцієнт активності залучення міжбанківських кредитів	0,178	0,158	0,112	-0,02	-0,046
Коефіцієнт активності залучення строкових депозитів	0,948	0,976	0,979	0,028	0,003
Коефіцієнт кредитної активності	0,812	0,811	0,874	-0,001	0,063
Коефіцієнт загальної інвестиційної активності	0,216	0,553	0,447	0,337	-0,106
Коефіцієнт інвестицій в доходних активах	0,674	0,809	0,754	0,135	-0,055
Коефіцієнт кредитів в доходних активах	2,034	1,175	1,412	-0,859	0,237
Коефіцієнт проблемних кредитів	0,059	0,069	0,087	0,01	0,018
Коефіцієнт ефективності використання активів	0,049	0,057	0,045	0,008	-0,012

Як видно з таблиці 2.6, спостерігаються негативні тенденції. Зокрема в 2023 році, спостерігається зниження значення коефіцієнта активності залучення міжбанківських кредитів банком на 0,02 пункти. В 2024 році, значення показника знизилося, по відношенню до попереднього періоду, на 0,046 пункти та склало 0,012 пункти. Ідентично знижується коефіцієнт інвестицій в доходних активах в 2024 році, а саме на 0,055 пункт. Його значення на кінець року склало 0,754 пункти, тоді як в 2023 році значення показника склало 0,809 пункти. В 2024 році, відбулося зменшення коефіцієнта загальної інвестиційної активності, з 0,553 пункти до 0,447 пункти, а саме на 0,106 пункти, на кінець року. В 2022 році значення показника склало 0,216 пункти. 42 Коефіцієнт ефективності використання активів АТ КБ «ПриватБанк» в 2022 році склав 0,049 пункти. В 2023 році, значення показника зросло на 0,008 пункти, в порівнянні з 2022 роком та

склало 0,057 пункти. В 2024 році ефективність використання активів банківською установою зменшилася, по відношенню до 2023 року, на 0,012 пункти та склала 0,045 пункти. Негативним для діяльності АТ КБ «ПриватБанк» є наявність проблемних кредитів у структурі кредитного портфелю фінансової установи, які протягом 2022-2024 років зростають. В 2022 році, коефіцієнт проблемних кредитів банку склав 0,059 пункти. В 2023 році, значення показника зросло на 0,01 пункт та склало 0,069 пункти. На кінець 2024 року проблемна кредиторська заборгованість банку збільшилася на 0,018 пункти та склала 0,087 пункти. Варто відзначити позитивне зростання коефіцієнта активності залучення строкових депозитів АТ КБ «ПриватБанк» в 2022-2024 роках. Значення показника на кінець 2022 року склало 0,948. Протягом 2022 року, показник залучення строкових депозитів збільшився, в порівнянні з минулим роком, на 0,028 пункти та склав 0,976 пункти. На кінець 2024 року, простежується зростання показника, в порівнянні з 2023 роком, на 0,003 пункти. Значення коефіцієнта, на кінець 2024 року, склало 0,979 пункти. Коефіцієнт кредитної активності банківської установи, в 2023 році, несуттєво зменшився, а саме на 0,001 пункт та склав, на кінець року 0,811 пункти. В 2024 році, відзначається зростання показника на 0,063 пункти, в порівнянні з 2023 роком, до рівня 0,874 пункти.

Наступним кроком є аналіз показників ефективності. результати аналізу представлено в таблиці 2.3.

Як свідчать наші розрахунки, рентабельність активів була незмінною протягом 2022-2023 років, але несуттєво зменшилась у 2024 році на 5,4%.

Щодо рентабельності капіталу, то його значення щорічно зменшувалося та за три роки рентабельність знизилась на 22,6%.

Таблиця 2.7

**Показники ефективності діяльності АТ КБ «Приватбанк»
за 2022-2024 роки**

Показник	2022	2023	2024	Відхилення	
				+/-2024-2022	% 2024-2022
Рентабельність активів, %	5,6	5,6	5,3	-0,3	-5,4
Рентабельність капіталу, %	52,3	44,5	40,5	-11,8	-22,6

Таким чином, на основі проведеного аналізу можемо зробити такі висновки щодо фінансового стану АТ КБ «Приватбанк»: банк зміцнив свою позицію на ринку, збільшивши процентні доходи та комісійні доходи; банк ефективно управляє витратами, що дозволило йому збільшити прибуток; банк має потенціал для подальшого зростання.

Результати аналізу дають підстави сформулювати наступні рекомендації для покращення фінансового стану банку:

- диверсифікація джерел доходу допоможе зменшити залежність від процентних доходів, які є більш чутливими до змін процентних ставок. Банк може розвивати такі напрямки, як кредитування, депозити, брокерські послуги, а також розширювати географію діяльності;

- зниження загальних витрат. Це можна зробити за рахунок оптимізації процесів, підвищення ефективності використання ресурсів і зниження витрат на персонал;

- банку необхідно продовжувати розвивати свої цифрові канали. Це дозволить банку залучити нових клієнтів і підвищити ефективність обслуговування існуючих клієнтів.

2.3. Аналіз ліквідності АТ КБ «ПриватБанк»

Метою аналізу ліквідності банку є оцінка та прогнозування можливостей банку щодо своєчасного виконання своїх зобов'язань за умови збереження достатнього рівня дохідності. Перед банком постає завдання пошуку оптимального співвідношення між активами та зобов'язаннями як зі сторони забезпечення потреб ліквідності, так і їх дохідності й вартості. Розглянемо як це питання вирішується в АТ КБ «ПриватБанк».

АТ КБ «Приватбанк» регулярно проводить моніторинг стану ліквідності, щоквартально здійснює стрес-тестування показників ліквідності в умовах несприятливих сценаріїв, які передбачають відтоки коштів клієнтів у обсягах, які фіксувалися в максимально несприятливих періодах починаючи з 2013 року, контроль дотримання нормативних коефіцієнтів ліквідності, що встановлені Національним банком України тощо [19].

Для моніторингу поточного стану ліквідності АТ КБ «Приватбанк» здійснює управління ліквідністю в межах операційного дня за допомогою побудови платіжного календаря банку, проводячи щоденний розрахунок показників ліквідності відповідно до вимог НБУ.

Поняття ліквідності банку нерозривно пов'язано з категорією ризику. Ризик ліквідності означає, що існує ймовірність виникнення негативних подій у процесі діяльності банку, які викликані незбалансованістю структури активів і пасивів за термінами та змушують банк у відповідний момент купувати платіжні засоби за вищою ціною або навіть втратити вартість своїх активів. Згідно даних звіту АТ КБ «Приватбанк», ризик ліквідності – імовірність виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів унаслідок неспроможності банку забезпечувати фінансування зростання активів та/або виконання своїх зобов'язань у належні строки» [18]. Таким чином можна виділити ряд чинників, що можуть впливати на ліквідність АТ КБ «Приватбанк», враховуючи сьогоденну політично та економічно нестабільну ситуацію в країні (Таблиця 2.8) [23, с. 41].

Основні чинники впливу на ліквідність АТ КБ «Приватбанк»

Внутрішні чинники	Зовнішні чинники
структура та динаміка активів і пасивів	політика НБУ
якість кредитного портфеля і портфеля цінних паперів	рівень інфляції
рівень організації банківського менеджменту і маркетингу	динаміка ВВП
кваліфікація і досвід управлінського персоналу	політична ситуація
структура і динаміка клієнтської бази	фінансові результати діяльності підприємств
репутація банку	доходи і заощадження населення
	соціальні чинники
	стан світової економіки

Стратегічними завданнями політики АТ КБ «Приватбанк» в частині управління ризиком ліквідності є: підтримання показників ліквідності на рівні вище нормативного, мінімізація ризику ліквідності шляхом підтримання достатнього обсягу високоякісних ліквідних активів як можливого джерела забезпечення на випадок реалізації стресових ситуацій, лімітування концентрацій залучених коштів шляхом формування диверсифікованої ресурсної бази тощо [18].

В свою чергу контроль за ризиком ліквідності в АТ КБ «Приватбанк» реалізується за допомогою дотримання, як відповідних регуляторних норм ліквідності, а саме: короткострокової, покриття ліквідністю (LCR) та нормативу довгострокової ліквідності (NSFR), так і відповідних лімітів та вимог щодо обсягу високоякісних ліквідних активів, показниками розривів ліквідності та показниками концентрації джерел фінансування.

Застосування інструментів моніторингу достатності та якості компонентів ліквідності, планування та прогнозування її обсягів, регулювання рівня ліквідності банку шляхом застосування профілактичних заходів, контроль за станом всіх складових ліквідності – все це в комплексі надає можливість АТ КБ «Приватбанк» залишатися фінансово стійким навіть

в умовах системної фінансової кризи. З метою ефективного управління ліквідністю для сприяння забезпечення підвищення рівня фінансової безпеки банківської установи вітчизняними банками задіяно переважно правління банку, наглядові ради та спеціалізовані департаменти та управління, що концентруються на ризиковій проблематиці та переймаються чи виключно ризиками, що пов'язані з формуванням і використанням ліквідності, а також іншими ризиками.

Проведемо розрахунок основних показників, що характеризують ліквідність банку в таблиці 2.9.

Таблиця 2.9

**Аналіз основних показників, що характеризують ліквідність
АТ КБ «Приватбанк» за 2022-2024 роки**

Назва показників	Умовні позначення	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Оптимальне значення
1. Коефіцієнт миттєвої ліквідності	$K_{мл}$	26	25	29	Не менше 20 %
2. Коефіцієнт поточної ліквідності	$K_{пот}$	16	17	21	Не менше 10 %
3. Коефіцієнт загальної ліквідності зобов'язань банку	$K_{зл}$	118	113	116	Не менше 100 %
4. Коефіцієнт відношення високоліквідних до робочих активів	$K_{свр}$	14	14	18	Не менше 20 %

Аналізуючи ліквідність АТ КБ «ПриватБанк», необхідно відзначити зростання показника миттєвої ліквідності на кінець 2024 року на 0,04 пункти до рівня 0,29 пункти. У 2023 році показник становив 0,25 пункти і зменшився, в порівнянні з 2022 роком на 0,01 пункти. Поряд із цим, норматив показника складає більше 20%, що за даним показником виконується в повному обсязі.

Коефіцієнт загальної ліквідності АТ КБ «ПриватБанк», в 2022-2024 роках, перевищив нормативний показник 100%. При чому значення показника, в 2023 році, знизилося із 1,18 пункти, на початок року, до рівня

1,125 пункти на кінець року. В 2024 році коефіцієнт загальної ліквідності збільшився, в порівнянні з 2023 роком на 0,035 пункти та склав 1,16. Коефіцієнт загальної ліквідності найбільш якісно відображає ліквідність активів та швидкість обороту капіталу АТ КБ «ПриватБанк». Перевищення значення показника над нормативним значенням засвідчує достатню ресурсну базу та вмале управління наявним і залученим капіталом фінансової установи. В даному контексті важливим є відзначити зростання показника поточної ліквідності, в 2022-2024 роках, що свідчить про поліпшення співвідношення між дохідними активами і зобов'язаннями АТ КБ «ПриватБанк». Завдяки підтриманню значення показника на рівні 0,16 – 0,208 досліджуваний банк постійно мав стабільно високий рівень фінансової підтримки.

Банк розраховує нормативні коефіцієнти ліквідності, встановлені Національним банком України на щоденній основі. Зокрема такі: коефіцієнт покриття ліквідністю (LCR) за всіма валютами (LCRBB) та в іноземних валютах (LCRIB), а також коефіцієнт чистого стабільного фінансування (NSFR).

Таблиця 2.10

**Відповідність нормативним коефіцієнтам ліквідності,
встановленим НБУ**

Показник	2022	2023	2024	Відхилення	
				+/-2024-2022	% 2024-2022
Коефіцієнт покриття ліквідністю за всіма валютами (LCRBB)	311,01	462,83	349,46	38,45	12,36
Коефіцієнт покриття ліквідністю в іноземній валюті (LCRIB)	260,14	266,09	306,38	46,24	17,78
Коефіцієнт чистого стабільного фінансування (NSFR).	182,24	185,21	128,22	-54,02	-29,64

Як можна побачити з таблиці 2.10, всі нормативні показники ліквідності Банку перевищують норми, встановлені НБУ.

Так, на 31 грудня 2022 року норматив за всіма валютами (LCRBB) складав 311,01% при встановленому НБУ значенні не менше 100%, норматив в іноземних валютах (LCRIB) складав 260,14% при нормі не менше 100% (31 грудня 2021 року: 258,85% (LCRBB) при нормі не менше 100% та 200,36% (LCRIB) при нормі не менше 100%). Коефіцієнт чистого стабільного фінансування (NSFR) складав 182,24% на 31 грудня 2022 року при встановленому НБУ значенні нормативу не менше 90% (31 грудня 2021 року: 156,57% при нормі не менше 90%).

На 31 грудня 2023 року норматив за всіма валютами (LCRBB) складав 462,83% при встановленому НБУ значенні не менше 100%, норматив в іноземних валютах (LCRIB) складав 266,09% при нормі не менше 100%, а коефіцієнт чистого стабільного фінансування (NSFR) складав 185,21% н при встановленому НБУ значенні нормативу не менше 100%.

На 31 грудня 2024 року норматив за всіма валютами (LCRBB) складав 349,46% при встановленому НБУ значенні не менше 100%, норматив в іноземних валютах (LCRIB) складав 306,38% при нормі не менше 100%. Коефіцієнт чистого стабільного фінансування (NSFR) складав 128,22% при встановленому НБУ значенні нормативу не менше 100%.

Аналіз ліквідності АТ КБ «Приватбанк» варто доповнити оцінкою ризику ліквідності. З цією метою банком проводиться контроль за строками формування активів та погашення зобов'язань. Результатом такого аналізу є визначення ліквідної позиції банку.

Оскільки банк постійно бере в позику кошти для підтримки довгострокових активів, при чому ресурси купуються на короткостроковому ринку (де вони дешевші) і продаються на довгостроковому (де вони дорожчі), він постійно ризикує опинитися у ситуації кризи ліквідності. Тому, банку бажано і необхідно регулярно проводити аналіз ступеня ліквідності активів і ступеня затребування пасивів з метою запобігання кризи неможливості сплати своїх зобов'язань чи зниження прибутковості власних

ресурсів через надмірну ліквідність, тобто виникнення ризику трансформації [24, с. 277].

Проблему визначення оптимального розміру розриву між балансовою вартістю активів і балансовою вартістю пасивів і покликаний вирішувати геп-аналіз. Геп (GAP) – це розрив між балансовою вартістю активів і балансовою вартістю пасивів для кожного проміжку часу. Співставлення активів і пасивів дає можливість передбачати надходження грошових коштів, а також виявляти перевищення чи недолік їх у майбутньому.

Характеристику ліквідної позиції комерційного банку надає показник – розриву ліквідності (GL). Він визначає різницю між активами і пасивами (у тому числі позабалансові складові) з розподілом за строками погашення. Виділяють статичний та динамічний розриви ліквідності. Критерієм оцінювання GL є його позитивне або від'ємне значення. Додатний розрив ліквідності ($GL > 0$) характеризує надлишок ліквідних коштів. Його потрібно швидко інвестувати в дохідні активи до того моменту, коли виникне потреба в грошах. Від'ємний розрив ліквідності ($GL < 0$) характеризує дефіцит ліквідних коштів. У такому випадку банк вимушений шукати всі можливі дешеві та доступні джерела поповнення ліквідних активів [17].

Проведемо аналіз розриву ліквідності АТ КБ «Приватбанк» окремо за кожний рік. В таблицях 2.11-2.13 представлено розрахунки чистого розриву (різниці між активами і пасивами за кожним строком) та визначено величину кумулятивного розриву (чистий розрив наростаючим підсумком) для визначення впливу існуючого розриву на майбутній стан ліквідності банку.

Як свідчать дані таблиці 2.11, має місце від'ємний чистий розрив ліквідності АТ КБ «Приватбанк» у 2022 році, тобто можна побачити недостатність ліквідних активів для покриття фінансових зобов'язань майже за всіма строками, крім строків «до одного місяця» та «3-6 місяців». Проте кумулятивний розрив ліквідності мав позитивні значення, що дає підстави зробити висновок, що у 2022 році АТ КБ «Приватбанк» був абсолютно ліквідним.

Таблиця 2.11

**Аналіз розриву ліквідності АТ КБ «Приватбанк»
на 31 грудня 2022 року, млн грн**

Показник	До 1 місяця	1-3 місяці	3-6 місяці	6-9 місяці	9-12 місяці	1-5 років	Понад 5 років	Не визначений	Всього
Активи									
Грошові кошти та їх еквіваленти	94908	-	-	-	-	-	-	2061	96969
Кредити та аванси банкам	100135	-	3702	-	-	-	-	-	103837
Кредити та аванси клієнтам	6312	8716	6809	1618	10009	23040	11247	333	68084
Інвестиційні цінні папери в т.ч.:	4033	18673	64697	12599	1020	12348	126380	2	239752
- за справедливою вартістю через прибуток чи збиток		642	271				94803	-	95716
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	4 033	18 031	64 425	12 599	904	12 348	31 578	2	143 920
- за амортизованою собівартістю	-	-	-	-	116	-	-	-	116
Інвестиції в дочірні підприємства, спільні підприємства та асоційовані підприємства		-	-	-	-	-	-	30	30
Основні засоби та нематеріальні активи, інвестиційна нерухомість, та майно, що перейшло у власність банку як заставодержател я	-	-	-	-		-	-	8 772	8 772
Інші фінансові активи	5 536	97	-	-	-	-	3 271	280	9 184
Інші нефінансові активи та поточні податкові активи	24	-		-	-	-	-	20 049	20 073
Загальна сума активів	210948	27486	75208	14217	11029	35388	140898	31527	546701

Продовження табл. 2.11

Зобов'язання									
Інші залучені кошти	1	-	-	-	-	-	127	-	128
Кошти клієнтів:	103119	55261	39872	14177	14324	37200	189856	11064	464873
- фізичних осіб	71596	43415	33993	12730	11142	19021	141892	146	333935
- юридичних осіб та організацій	31523	11846	5879	1447	3182	18179	47964	10918	130938
Інші фінансові зобов'язання	14470	228	234	200	206	426	10	-	15774
Інші нефінансові зобов'язання та поточні і відстрочені податкові зобов'язання	1456	-	-	-	-	-	-	877	2333
Забезпечення	-	-	-	-	-	-	-	5804	5804
Загальна сума зобов'язань	119046	55489	40106	14377	14530	37626	189993	17745	488912
Чистий розрив ліквідності	91902	-28003	35102	-160	-3501	-2238	-49095	13782	57789
Кумулятивний розрив ліквідності (GAP кумулятивно)	91902	63899	99001	98841	95340	93102	44007	-	-

Таблиця 2.12

**Аналіз розриву ліквідності АТ КБ «Приватбанк»
на 31 грудня 2023 року, млн грн**

Показник	До 1 місяця	1-3 місяці	3-6 місяці	6-9 місяці	9-12 місяці	1- 5 років	Понад 5 років	Не визначений	Всього
Активи									
Грошові кошти та їх еквіваленти	151921	-	-	-	-	-	-	2237	154158
Кредити та аванси банкам	116884	16916	437	-	-	-	-	-	134237
Кредити та аванси клієнтам	16945	20102	10516	6718	6261	18797	12522	158	92019
Інвестиційні цінні папери в т.ч.:	929	19024	33814	9636	21939	73572	112930	3	271847
- за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	123	525	278	-	-	16673	82777	-	100376
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	806	18499	33536	9 636	21939	56899	30153	3	171471

Продовження табл. 2.12

Інвестиції в дочірні підприємства, спільні підприємства та асоційовані підприємства	-	-	-	-	-	-	-	30	30
Основні засоби та нематеріальні активи, інвестиційна нерухомість, та майно, що перейшло у власність банку як заставодержателя	-	-	-	-	-	-	-	9030	9030
Інші фінансові активи	9438	105	-	-	-	-	3604	533	13680
Інші нефінансові активи та поточні податкові активи	6	-	-	-	-	-	-	11 607	11 613
Загальна сума активів	296123	56147	44767	16354	28200	92369	129056	23598	686614
Зобов'язання									
Інші залучені кошти	6	-	-	-	-	-	2624	-	2630
Кошти клієнтів:	131645	57007	42000	22553	14852	15136	254774	11721	549688
- фізичних осіб	78103	46420	35717	19968	13478	3660	193968	200	391514
- юридичних осіб та організацій	53542	10587	6283	2585	1374	11476	60806	11521	158174
Інші фінансові зобов'язання	13554	169	215	224	156	387	-	-	14705
Інші нефінансові зобов'язання та поточні і відстрочені податкові зобов'язання	28364	-	-	-	-	-	-	943	29307
Забезпечення	-	-	-	-	-	-	-	5438	5438
Загальна сума зобов'язань	173569	57176	42215	22777	15008	15523	257398	18102	601768
Чистий розрив ліквідності	122554	-1029	2552	-6423	13192	76846	-128342	5496	84846
Кумулятивний розрив ліквідності (GAP кумулятивно)	122554	121525	124077	117654	130846	207692	79350	-	-

У 2023 році, як свідчать наші розрахунки, подані в таблиці 2.12, від'ємний чистий розрив ліквідності спостерігався за строками «1-3 місяці»,

та «6-9 місяців» та «понад 5 років». За всіма іншими строками чистий розрив ліквідності був позитивним, що означає, що ліквідних активів було достатньо для покриття фінансових зобов'язань. Це підтверджують значення і кумулятивного розриву ліквідності. Отже, і у 2023 році АТ КБ «Приватбанк» був абсолютно ліквідним.

Таблиця 2.13

**Аналіз розриву ліквідності АТ КБ «Приватбанк»
на 31 грудня 2024 року, млн грн**

Показник	До 1 місяця	1-3 місяці	3-6 місяці	6-9 місяці	9-12 місяці	1- 5 років	Понад 5 років	Не визначений	Всього
Активи									
Грошові кошти та їх еквіваленти	140 590	-	-	-	-	-	-	2324	142914
Кредити та аванси банкам	94506	4017	299	-	-	-	-	-	98822
Кредити та аванси клієнтам	21154	20154	13321	7886	6859	28015	14041	1331	112761
Інвестиційні цінні папери в т.ч.:	1376	18610	21213	16604	24383	188397	104507	4	375094
- за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	124	534	291	-	-	36858	72892	-	110699
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	1252	17904	19828	16604	24383	92650	31615	4	204240
- за амортизованою собівартістю	-	172	1094	-	-	58889	-	-	60155
Інвестиції в дочірні підприємства, спільні підприємства та асоційовані підприємства	-	-	-	-	-	-	-	30	30
Основні засоби та нематеріальні активи, інвестиційна нерухомість, та майно, що перейшло у власність банку як заставодержатель	-	-	-	-	-	-	-	9150	9150

Продовження табл. 2.13

Інші фінансові активи	14147	44	7	-	-	-	4238	273	18709
Інші нефінансові активи та поточні податкові активи	894	-	-	-	-	-	-	13461	14355
Загальна сума активів	272667	42825	34840	24490	31242	216412	122786	26573	771835
Зобов'язання									
Інші залучені кошти	16						6183	-	6199
Кошти клієнтів:	129339	67834	37237	17968	10982	20020	315260	12928	611568
- фізичних осіб	84447	53886	33301	14521	9168	15847	226656	221	438047
- юридичних осіб та організацій	44892	13948	3936	3447	1814	4173	88604	12707	173521
Зобов'язання орендаря з лізингу	716	85	115	112	173	276	9	-	1486
Інші фінансові зобов'язання	22862	-	-	-	-	-	-	-	22862
Інші нефінансові зобов'язання та поточні і відстрочені податкові зобов'язання	23446	-	-	-	-	-	-	1117	24563
Забезпечення	-	-	-	-	-	-	-	6013	6013
Загальна сума зобов'язань	176379	67919	37352	18080	11155	20296	321452	20058	672691
Чистий розрив ліквідності	96288	-25094	-2512	6410	20087	196116	-198666	6515	99144
Кумулятивний розрив ліквідності (GAP кумулятивно)	96288	71194	68682	75092	95179	291295	92629	-	-

На кінець 2024 року чистий розрив ліквідності мав позитивне значення – 99144 млн грн. У цьому році здебільшого спостерігався надлишок ліквідних коштів для швидкого інвестування в дохідні активи. Причиною такої величини розриву ліквідності є перевищення ліквідних активів над терміновими зобов'язаннями, термін погашення яких «до 1 місяця», «6-9 місяців», «9-12 місяців» та «1-5 років». Додатній розмір чистого розриву ліквідності дозволяє спрямувати надлишок ліквідних коштів на інвестування в дохідні активи до потреби у погашенні зобов'язань, що можуть виникнути у майбутньому.

Аналіз показав, що чистий розрив ліквідності щорічно зростає, що свідчить про зростання ліквідності АТ КБ «Приватбанк» та ліквідних активів для покриття фінансових зобов'язань. Існуючий розрив ліквідності контролюється банком та не здійснює негативний вплив на платоспроможність.

Стратегічними завданнями політики Банку в частині управління ризиком ліквідності є: підтримання показників ліквідності на рівні вище нормативного, мінімізація ризику ліквідності шляхом підтримання достатнього обсягу високоякісних ліквідних активів як можливого джерела забезпечення на випадок реалізації стресових ситуацій, лімітування концентрацій залучених коштів шляхом формування диверсифікованої ресурсної бази тощо.

Банк прагне підтримувати стабільну базу фінансування, розвивати джерела ресурсів, в першу чергу за рахунок коштів юридичних та фізичних осіб. Для моніторингу поточного стану ліквідності Департамент аналізу активів, зобов'язань та інвестицій здійснює управління ліквідністю в межах операційного дня шляхом побудови платіжного календаря Банку. Департамент аналізу активів, зобов'язань та інвестицій Банку здійснює управління поточною ліквідністю, аналізує графіки платежів, управляє позицією ліквідності в межах операційного дня.

Для управління ліквідністю в кризовий період розроблений План фінансування в кризових ситуаціях при виникненні кризи ліквідності інтегрований в План відновлення діяльності, який містить перелік можливих причин, що призводять до кризи, ознаки кризи, а також перелік заходів по локалізації та ліквідації кризових явищ. Планом закріплені відповідальні за визначені заходи служби та порядок їх взаємодії. Банком також проводиться стрес-тестування ліквідності за сценаріями, що охоплюють можливі несприятливі умови.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЛІКВІДНОСТІ БАНКУ

3.1. Зарубіжний досвід регулювання банківської ліквідності

Підтримання оптимального рівня банківської ліквідності є важливою передумовою розвитку та стійкості окремих банків та всієї банківської системи, стабільності національної грошової одиниці та зниження інфляційних процесів у країні [25, с. 286].

У міжнародній банківській практиці під ліквідністю банку розуміють його здатність швидко і в повному обсязі задовольняти невідкладні потреби у грошових коштах, тому одним із найважливіших завдань управління банком є забезпечення відповідного рівня його ліквідності [26, с. 250].

Базельський комітет з нагляду за банківською діяльністю (Basel Committee for Banking Supervision, BCBS) під ризиком банківської ліквідності розуміє «неспроможність фінансувати підвищення активів або регулювати скорочення зобов'язань» [27]. Отже, наголошується на проблемі нестачі ліквідності.

У зв'язку з цим більшість дій регуляторних органів спрямовані на оптимізацію ризиків банківської ліквідності щодо недопущення її нестачі [28], тому досвід регулювання ліквідності банків, насамперед, містить практичні підходи до забезпечення своєчасного й повного виконання банками своїх зобов'язань за платежами та іншими вимогами клієнтів [25, с. 288].

Одним з прикладів такого регулювання на світовому рівні є діяльність Базельського комітету з банківського нагляду (далі – Базельський комітет), рекомендації якого впроваджують у своє банківське законодавство й наглядову практику багато розвинених країн, зокрема Україна.

З метою забезпечення ефективного управління ліквідністю банків Базельським комітетом з питань банківського нагляду була прийнята низка документів щодо ризику ліквідності, а саме:

– «Базельські принципи ефективного банківського нагляду»; «Краща практика менеджменту ліквідності в банківських організаціях» (2000 р.);

– «Опора 3 Базель II (Ринкова дисципліна)» щодо збільшення публічного розкриття інформації про наявність ліквідності в банку (2003 р.);

Під впливом світової фінансової кризи 2008 року, яка нівелювала чинні методи управління ризиком ліквідності та вимагала запровадження нових загальних умов управління активами банківських установ, з'явилися нові підходи щодо прогнозування та регулювання ліквідності банківської системи у контексті міжнародного досвіду. У відповідь на кризу, Базельський комітет з банківського нагляду посилив вимоги до банківського капіталу та забезпечення ліквідності, прийнявши угоду Базель III [29] та інші документи:

– «Принципи належного управління і нагляду за ризиком ліквідності» (2008 р.);

– «Базель III: Міжнародні підходи до вимірювання ризику ліквідності, стандартів і моніторингу» (грудень 2010 р.);

– «Принципи агрегування ризиків і надання звітності по ризикам» (січень 2013 р.);

– «Базель III: показник покриття ліквідності та інструменти моніторингу ризику ліквідності» (січень 2013 р.);

– «Базель III: Показник чистого стабільного фондування» (2014 р.) [30, с. 84].

Крім того, Базельський комітет розробив нові стандарти ліквідності для глобальних банків, а саме, в угоді Базель III введено принципово нові коефіцієнти аналізу ліквідності:

1) показник покриття ліквідності (Liquidity coverage ratio, LCR);

2) показник стабільного фінансування, нетто-фондування (Net stable funding ratio) [31].

У закордонній практиці під час управління ліквідністю на основі дотримання визначеного співвідношення в активах і пасивах використовується метод закріплення окремих пасивів залежно від їх строковості за визначеними статтями активів з огляду на їх ліквідність. За ознакою ліквідності всі активи поділяються на:

- первинні резерви, до яких належать касова готівка і кошти на кореспондентському рахунку в центральному банку;

- вторинні резерви, до яких відносяться високоліквідні цінні папери, що призначені для продажу; цей вид активу доповнює первинний резерв у разі недостатчі його ліквідних засобів;

- позички та інші цінні папери, ліквідність яких нижча, ніж у попередніх двох видах активів [32, с. 770].

З метою ефективного регулювання ліквідності у закордонній практиці сформувалися певні вимоги до структури активів. Так, в різних країнах вважаються оптимальними для забезпечення стабільності, ліквідності і платоспроможності банку такі норми окремих видів активів:

1) Сполучені Штати Америки:

- первинні резерви (стосовно депозитів) – не менше 5–10 %;
- первинні і вторинні резерви (стосовно депозитів) – не менше 10–15 %;
- позички (стосовно активів) – не більше 65 %.

2) Японія: – ліквідні активи (первинні і вторинні резерви) стосовно депозитів – 30 %;

3) Франція:

- ліквідні активи (активи з терміном погашення в найближчі 30 днів) стосовно зобов'язань до запитання і терміном погашення в найближчі 30 днів – 100 %;

- співвідношення суми активів, розміщених строком на 3 місяці, і суми депозитів до повернення, строкових депозитів та інших ресурсів, залучених на 3 місяці, – не менше 60 % [32, с. 768].

В певних розвинених країнах світу, приміром, у Сполучених Штатах Америки, з управління ризиком визначають нестачу або надлишок ліквідності шляхом порівняння суми активів за певний період із сумою пасивів відповідного періоду, а дефіцит або надлишок ліквідності визначають за періодами і наростаючим підсумком.

Далі зіставляють суму дефіциту чи надлишку з граничним рівнем, що визначив банк, тобто проводять геп-аналіз, який використовується і комерційними банками України для управління ризиком ліквідності.

У багатьох зарубіжних країнах, показники ліквідності банків розраховують як співвідношення активних і пасивних статей балансу, згрупованих за строками. Ці показники є обов'язковими для виконання всіма банками (Велика Британія, Німеччина, Франція, Японія).

Водночас, у деяких країнах, приміром у США, не застосовують обов'язкові нормативи ліквідності. Банки самостійно визначають та аналізують свою ліквідність, проте органи банківського нагляду постійно контролюють стан ліквідності та здійснюють оцінку якості управління нею під час перевірок на місцях за рейтинговою системою «CAMEL», за якої ліквідність – один з найважливіших показників діяльності [33, с. 105].

В багатьох країнах органами банківського нагляду та законодавством передбачено встановлення норм ліквідності з урахуванням нагромадженого досвіду та конкретних економічних умов у країні, яких банки зобов'язані дотримуватись [34, с. 840]. Підходи до державного регулювання ліквідності банків органами банківського нагляду в різних країнах представлені у таблиці 3.1 [33, с. 105].

Таблиця 3.1

Державне регулювання ліквідності банків в окремих країнах світу

США	Обов'язкових нормативів не встановлено
ФРН	Норматив довгострокової ліквідності
Великобританія	Обов'язкових нормативів не встановлено. Контроль за активами та зобов'язаннями щодо термінів погашення
Франція	Нормативи коротко- і середньострокової ліквідності
Японія	Обов'язкових нормативів не встановлено. Рекомендовано норматив поточної ліквідності
Україна	Нормативи поточної, миттєвої, короткострокової ліквідності

В зарубіжних країнах наглядові органи або не встановлюють обов'язковий до виконання обсяг цих показників, як, приміром, у США, або визначають лише незначну кількість показників, як, наприклад, у Франції, Японії, Англії, Німеччині (таблиця 3.2)

Таблиця 3.2

Нормативи ліквідності банків, що застосовуються в окремих країнах світу [32, с. 769].

Країна	Показник	Розрахунок показника	Нормативне значення, %
Франція	Норматив ліквідності	Співвідношення активів, розміщених терміном до 3 місяців, та депозитів до запитання, строкових депозитів та інших коштів, залучених на 3 місяці.	Щоквартально > 60
Великобританія	Норматив ліквідності	Співвідношення готівкових коштів, залишків на рахунку Ностро, депозитів до запитання і терміном на один день, цінних паперів та придатних до переобліку векселів та залучених коштів.	Щомісячно > 12,5
Німеччина	Норматив короткострокової ліквідності	Співвідношення короткострокових і середньо строкових вкладень (до 4 років) та залучених ресурсів до 4 років і ощадних вкладів.	Щомісячно 100
	Норматив довгострокової ліквідності	Співвідношення довгострокових активів терміном розміщення понад 4 років та залучених коштів терміном понад 4 років.	Щомісячно 100
Японія	Норматив ліквідності	Співвідношення суми коштів на коррахунку в Центральному банку та в касі, державних цінних паперів і загальної суми залучених депозитів.	> 30

Цікавим є те, що Центральний банк Франції не зобов'язує усі банки дотримуватись однакового коефіцієнта. Кожен окремий банк обчислює

власні коефіцієнти, які його задовольняють, а Центральний банк лише в разі потреби може впливати відповідним чином на комерційні банки [35, с. 412].

Крім того, банки деяких країн розраховують не лише нормативні показники ліквідності, а й для власних потреб вони можуть розраховувати інші показники ліквідності банку. Так, приміром, у Великій Британії для аналізу та контролю за своєю діяльністю комерційні банки розраховують такі показники ліквідності, за якими немає необхідності звітувати. Вони обчислюються як співвідношення суми активів до суми зобов'язань зі строком розміщення активів і погашення зобов'язань до одного та до шести місяців.

У США Центральний банк США не вимагає від комерційних банків суворого дотримання встановлених законодавством нормативів ліквідності, а також в американській практиці не передбачено обов'язкових формул оцінки ліквідності банків. Натомість останні самостійно розробляють систему показників ліквідності та підтримують її. Під час проведення аналізу ліквідності методи можуть змінюватися залежно від ринку, на якому функціонує банк, типу або виду комерційного банку, змісту і різноманіття банківських продуктів та послуг [36].

В зарубіжній практиці існують підходи до регулюванні ліквідності банківської системи на макрорівні, головним інструментом якого є обов'язкові резервні вимоги центрального банку.

Обов'язкові резерви – це активи, які використовуються для забезпечення гарантованої ліквідності банків. Центральним банком встановлюються норматив резервування, у межах якого банки зобов'язані частину залучених коштів зберігати на рахунках у центральному банку. Між обов'язковими резервними вимогами та грошовою масою і ліквідністю банків існує обернений взаємозв'язок. При зниженні норми обов'язкових резервних вимог відбувається збільшення вільних резервів, що свідчить про зростання вільної ліквідності, і навпаки, якщо обсяг грошової маси та пропозиція грошей

зменшуються, то відбувається збільшення обов'язкових резервних вимог [33, с. 106].

Мінімальні обов'язкові резерви використовуються в багатьох розвинених країнах, при цьому застосування зазначеного інструменту грошово-кредитної політики в різних країнах має деякі відмінності. Так, наприклад, розмір обов'язкових резервів значно коливається в різних країнах: найбільший розмір встановлено в Італії, Іспанії, найменший – в Японії.

Щодо норми обов'язкового резервування в зарубіжних країнах, то вона може встановлюватися як до залучених коштів узагальнено (Італія), так і диференційовано (більшість інших країн). Основними критеріями диференціації є вид та термін залучення коштів, їх розмір, термін залучення коштів, валюта, громадянство вкладника (резидент чи нерезидент), категорія вкладника (юридична чи фізична особа) [33, с. 106].

Щодо платності вимог виконання обов'язкових резервів банками, то у Польщі, Угорщині, Туреччині, Словаччині та в багатьох інших країнах на обсяг сформованих банками обов'язкових резервів нараховуються та сплачуються центральним банком проценти.

Розрахунковий період для виконання резервних вимог, зазвичай, становить один місяць, проте може коливатися від 10 днів (наприклад, в Іспанії) до шести місяців (наприклад, у Великій Британії) [37, с. 709].

Як свідчить досвід центральних банків зарубіжних країн, більш гнучкими та оперативними є не нормативні, а корегуючі індикативні інструменти регулювання банківської ліквідності, до яких відносять операції рефінансування, депозитні операції, операції на відкритому ринку з державними цінними паперами та стабілізаційні кредити [33, с. 107].

Таким чином, зарубіжна практика засвідчує, що необхідною умовою стабільності ліквідності для кожного банку є нормативи. Для удосконалення практики регулювання банківської ліквідності в Україні необхідно

використовувати найкращі механізми та прийоми з досвіду зарубіжних країн, але при цьому слід враховувати особливості національної економіки.

3.2. Перспективи забезпечення ліквідності АТ КБ «ПриватБанк»

В розділі 2 ми показали, що АТ КБ «Приватбанк» протягом 2022-2024 рр. був ліквідним, ефективно управляє витратами, що дало йому змогу збільшити прибуток та зміцнити свою позицію на ринку, та має потенціал для подальшого зростання. НБУ підтвердив статус системної важливості для «ПриватБанку» у 2024 році.

За результатами рейтингу Mind щодо АТ КБ «Приватбанк», то станом на 31 грудня 2024 року він був тринадцятим за рівнем надійності у рейтингу банків, ринкова доля яких більше 0,2% від всіх ліквідних банків, та отримав 3,5 бали життєдіяльності з 5 балів можливих, що відповідає оцінці «Стабільний рівень життєздатності» [38].

Розглянемо бізнес-модель АТ КБ «Приватбанк» на рис. 3.1.

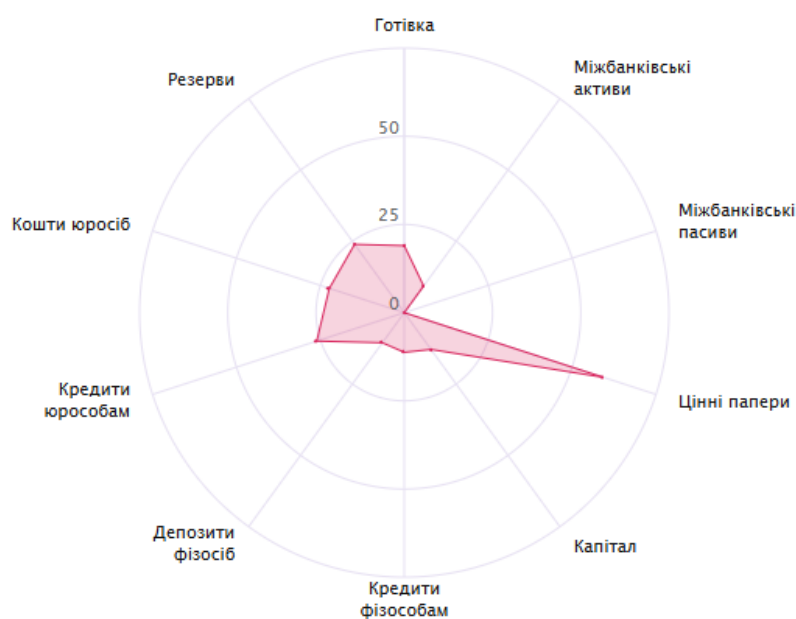

Рис. 3.1. Бізнес-модель АТ КБ «Приватбанк» у 2024 році [39]

В цій бізнес моделі готівка становить 19,0%, міжбанківські активи – 9,35%, міжбанківські пасиви – 0, цінні папери – 59,36%, капітал – 12,89%, кредити фізособам – 11,24%, депозити фізосіб – 10,55%, кредити юрособам – 26,08%, кошти юросіб – 22,32%, резерви – 23,95%.

Бізнес-модель АТ КБ «Приватбанк» свідчить про акумулювання фінансових ресурсів переважно у депозитному портфелі, розміщення їх, насамперед, в цінні папери та формування достатнього обсягу резервів для покриття можливих збитків. Так, з початку року ПриватБанк активно кредитував фізичних осіб, мікро-, малий та середній бізнес, розвивав кредитні програми для корпоративних клієнтів та великого бізнесу в усіх регіонах країни. З початку року кредитний портфель Банку збільшився на 20,7 млрд грн та перевищив 112 млрд грн до кінця року. Клієнтська довіра до ПриватБанку продовжувала зростати, тож кошти на рахунках клієнтів за рік збільшилися більш ніж на 10%. На кінець 2024 року Банк має понад 18 млн активних клієнтів фізичних осіб та 910 тис. бізнес-клієнтів. Ефективне управління кредитним ризиком дозволяє контролювати витрати на формування резервів за кредитним портфелем Банку. Операційні витрати за підсумками 2024 року зросли лише на 8% порівняно з 2023 роком, що є нижче річної інфляції.

Подальший розвиток Банку та юридичних осіб, які перебувають під його контролем тісно пов'язаний із ризиками, притаманними економіці України та розвитку банківського ринку України в цілому. Найвагоміші ризики й надалі пов'язані з перебігом війни, втратами та пошкодженнями інфраструктури, у тому числі енергетичної, виробничих потужностей, людського капіталу. Дотичними до воєнних є й фіскальні ризики, зокрема виникнення додаткових потреб бюджету, додаткове підвищення податків, а також поглиблення диспропорцій на ринку праці, що додатково тиснутиме на виробничі витрати [19].

Розвиток Банку буде зосереджуватись на досягненні стратегічних цілей з врахуванням поточного розвитку ситуації в країні та світі. Так, у 2025 році

Банк ставить за мету утримати та залучити нових клієнтів на основі забезпечення цифрової доступності (в тому числі з використанням розширених інструментів штучного інтелекту, доступність до інформації, освіти, продуктів і послуг для усіх категорій населення), так і фізичної доступності – модернізація мережі відділень з акцентом на створення безбар'єрних просторів. Також Банк планує продовжувати вдосконалювати продуктову лінійку та сервіси для клієнта, в т.ч. з використанням штучного інтелекту, на основі вивчення та запровадження UI/UX.

В планах Банку розвиток технологій та інноваційних продуктів, адаптація та вдосконалення традиційних продуктів до потреб клієнтів, оптимізація внутрішніх процесів Банку, системи корпоративного управління, ризик менеджменту та Комплаєнс тощо. Одночасно, пріоритетами Банку, як державного банку України, залишаються забезпечення фінансової стабільності України, підтримка та стабільність функціонування банківського сектору, забезпечення фінансування пріоритетних галузей економіки та безперервного функціонування підприємств (об'єктів) критичної інфраструктури, у тому числі таких, що знаходяться у державній власності.

Стратегічними завданнями політики Банку в частині управління ризиком ліквідності є:

- підтримання показників ліквідності на рівні вище нормативного;
- мінімізація ризику ліквідності шляхом підтримання достатнього обсягу високоякісних ліквідних активів як можливого джерела забезпечення на випадок реалізації стресових ситуацій;
- лімітування концентрацій залучених коштів шляхом формування диверсифікованої ресурсної бази тощо.

Банк прагне підтримувати стабільну базу фінансування, розвивати джерела ресурсів, в першу чергу за рахунок коштів юридичних та фізичних осіб. Контроль ризику ліквідності реалізується через дотримання як регуляторних норм по показниках LCR та NSFR, так і лімітів та вимог за

показниками розривів ліквідності, обсягу високоякісних ліквідних активів, концентрацій джерел фінансування.

Для управління ліквідністю в кризовий період розроблений План відновлення діяльності Банку, який містить перелік можливих причин, що призводять до кризи, ознаки кризи, а також перелік заходів з локалізації та ліквідації кризових явищ. Планом закріплені відповідальні за визначені заходи служби та порядок їх взаємодії. Банком також проводиться стрес тестування ліквідності за сценаріями, що охоплюють можливі несприятливі умови [19].

Для оцінювання та аналізу ліквідності банку АТ КБ «Приватбанк» використовує у своїй діяльності метод оцінки розриву ліквідності та метод застосування системи показників (індикаторів), встановлених регулюючими та контролюючими органами. Результати їх застосування відображаються у фінансовій звітності АТ КБ «Приватбанк».

З метою забезпечення ліквідності АТ КБ «Приватбанк» необхідно, насамперед, розмежувати функціональні обов'язки структурних підрозділів, залучених до управління ліквідністю банку, а також сформуванати стратегію управління ліквідністю банку.

В межах такої стратегії доцільним, на наш погляд, буде проведення щоденного моніторингу короткострокової ліквідності банку. З цією метою необхідно встановити короткострокові ліміти ліквідності в часовому горизонті від овернайт до одного року. Для встановлення короткострокових лімітів ліквідності банк має провести аналіз частки первинних депозитів, визначити концентрацію клієнтів у вкладах та частки їх коштів у загальних фондах банку, частини невикористаних кредитних ліній, вразливість стрес-тестування [40, с. 54].

В АТ КБ «Приватбанк» немає окремого департаменту, який би займався виключно питаннями ліквідності банку, зокрема питаннями, що стосуються застосування спрощених методів аналізу потреби банку в ліквідних витратах, вивченням чинників, які негативно впливають на ліквідність. На нашу думку,

чинну організаційну структуру АТ КБ «Приватбанк» доцільно розширити шляхом створення Департаменту управління ліквідністю. Зазначений Департамент може містити аналітичний підрозділ, який би відстежував зміни нормативно правових актів, проводив аналіз нормативів ліквідності банків, стрес-тестування та аналізував чинники, які впливають на ліквідність банків.

Інший підрозділ – оперативного управління ліквідністю – мав би відповідати за розробку короткострокового прогнозу ліквідності та проведення заходів щодо відновлення внутрішньої або виведення надлишкової ліквідності, а також доводив би операційні плани до Департаменту оцінки активів та Департаменту контролю ризиків та моніторингу Банку.

З метою забезпечення ліквідності банку необхідно здійснювати моніторинг діяльності всіх підрозділів банку, відповідальних за управління ліквідністю, а також координувати їх діяльність з роботою Департаментів.

Крім того, важливим аспектом у забезпеченні ліквідності банку є прогнозування відпливу коштів з банку та їх припливу. З цією метою керівництву банку важливо налагодити взаємодію всіх структурних підрозділів банку та забезпечити обмін інформацією між ними та взаємодію в управлінні ліквідністю. Управління ліквідністю банку має бути пріоритетним завданням менеджменту банку.

Таким чином, розробка та запровадження стратегії управління ліквідністю в практику АТ КБ «Приватбанк» сприятиме забезпеченню та підтримці ліквідного стану банку на належному рівні не тільки в звичайних, а й у кризових умовах, а також досягненню оптимального співвідношення між рівнем ліквідності та прибутковістю банку з одночасною мінімізацією ризику незбалансованої ліквідності.

3.3. Прогнозування показників ліквідності АТ КБ «Приватбанк»

Прогнозування ліквідності банку включає аналіз поточних та майбутніх грошових потоків банку, ризиків, і залежить від стану економіки та поведінки клієнтів. Основна мета такого прогнозування – це передбачити, чи буде банк здатен своєчасно виконувати свої зобов’язання перед вкладниками та контрагентами. Саме з таких позицій ми дослідимо ліквідність АТ КБ «Приватбанк». Як було зазначено в розділі 2, всі нормативні показники ліквідності Банку перевищують норми, встановленні НБУ (таблиця 3.3 деталізує значення показників).

Таблиця 3.3

Показники ліквідності АТ КБ «Приватбанк» 2022-2025 років (помісячно), % [41]

Місяць, рік	Номер періоду	LCRbb	LCRlb	NSFR
січень 2022	1	258,85	200,36	156,57
лютий 2022	2	257,43	177,04	144,06
березень 2022	3	241,55	172,2	148,76
квітень 2022	4	228,18	177,9	150,39
травень 2022	5	234,97	176,82	154,05
червень 2022	6	239,37	195,13	160,87
липень 2022	7	253,02	183,17	139,44
серпень 2022	8	285,12	175,06	126,12
вересень 2022	9	239,51	202,69	161,4
жовтень 2022	10	286,83	217,6	165,9
листопад 2022	11	305,12	259,61	171,04
грудень 2022	12	311,01	260,15	182,24
січень 2023	13	472,34	262,1	174,73
лютий 2023	14	526,89	277,01	178,49
березень 2023	15	504,82	376,2	174,06
квітень 2023	16	472,53	420,09	174,88
травень 2023	17	349,07	391,59	186,75
червень 2023	18	393,43	343,27	184,38
липень 2023	19	401,34	287,17	180,76
серпень 2023	20	440,29	301,39	179,35
вересень 2023	21	479,3	294,3	177,32

Продовження табл. 3.3.

Місяць, рік	Номер періоду	LCRbb	LCRib	NSFR
жовтень 2023	22	479,30	294,30	177,32
листопад 2023	23	482,46	312,21	171,89
грудень 2023	24	492,33	271,54	174,50
січень 2024	25	462,83	266,09	185,21
лютий 2024	26	412,75	305,00	179,93
березень 2024	27	293,83	436,50	144,19
квітень 2024	28	388,91	249,99	162,30
травень 2024	29	424,67	239,88	181,74
червень 2024	30	370,84	232,21	184,45
липень 2024	31	422,86	224,86	190,04
серпень 2024	32	418,66	213,04	173,18
вересень 2024	33	383,89	257,59	131,77
жовтень 2024	34	387,87	242,59	131,07
листопад 2024	35	367,42	273,52	133,22
грудень 2024	36	359,93	261,84	133,00
січень 2025	37	349,46	306,38	128,22
лютий 2025	38	307,86	177,16	124,77
березень 2025	39	312,96	221,76	125,00
квітень 2025	40	376,29	237,53	124,32
травень 2025	41	390,50	249,27	126,90

З врахуванням даних, наведених в таблиці 3.3 для 2022-2025 років зробимо прогноз достатності рівня ліквідності АТ КБ «Приватбанк» до кінця 2025 року за допомогою функції Регресія Пакету аналізу EXCEL. У якості вхідних даних маємо фактичне 41 значення. Тут кожному місяцю року відповідає номер: $n=1$ – січню 2022 року, $n=41$ – травню 2025 року, $n=50$ визначатиме прогнозне значення для грудня 2025 року. Поле кореляції, тренд та трендові рівняння за окремими показниками ліквідності АТ КБ «Приватбанк» наведені на рис. 3.2-3.4. Розглянемо послідовно показники ліквідності.

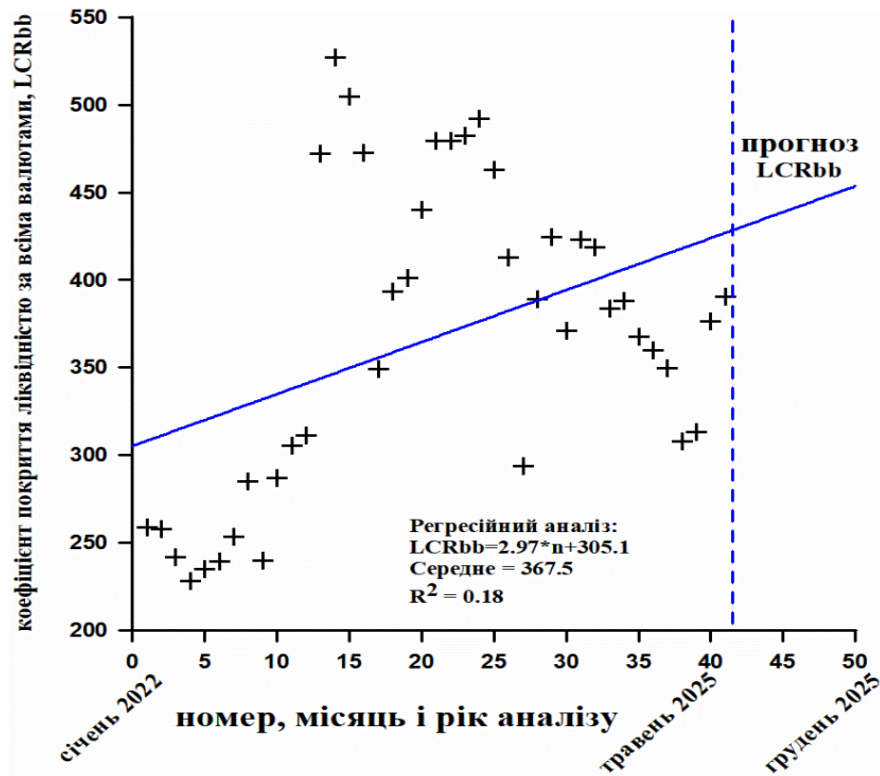

Рис. 3.2. Прогнозування коефіцієнту покриття ліквідністю за всіма валютами LCR_{BB} АТ КБ «Приватбанк»: поле кореляції, зростаюча лінія тренду та рівняння регресії. Для грудня 2025 року значення $LCR_{BB} = 453,6\%$.
 Джерело: побудовано автором на основі даних НБУ [41]

Прогнозування коефіцієнту покриття ліквідністю LCR_{BB} виявляє зростаючу усереднену лінію тренду. Відповідне рівняння регресії для прогнозного показника LCR_{BB} має вигляд:

$$LCR_{BB} = 2,97 n + 305,1 (\%)$$

Приміром, для $n=50$ (грудень 2025 року) отримаємо розрахункове значення показника $LCR_{BB} = 453,6\%$. На рис.3.2 цьому значенню відповідає точка лінії тренду справа. Отримане значення задовольняє норми, встановленні НБУ для показника LCR_{BB} , що є позитивним результатом. Водночас, можна бачити широкий розкид фактичних значень показника LCR_{BB} , що підтверджується низьким показником детермінації $R^2=0,18$. Це означає, що отримане прогнозне значення може мати низьку статистичну значимість і високий ризик помилкової складової прогнозування.

Коефіцієнт покриття ліквідністю за всіма валютами LCR_{BB} може підвищитися з $LCR_{BB}=390,5\%$ станом на травень 2025 до рівня $LCR_{BB}=453,6\%$ станом на кінець 2025 року. Така зміна відповідає абсолютному значенню 63,1%.

Перейдемо до прогнозування коефіцієнта покриття ліквідністю за іноземною валютою LCR_{IB} АТ КБ «Приватбанк». Оскільки показники LCR_{BB} і LCR_{IB} є досить схожими і близькими за економічним змістом, то можна очікувати схожі результати для LCR_{IB} (рис. 3.3).

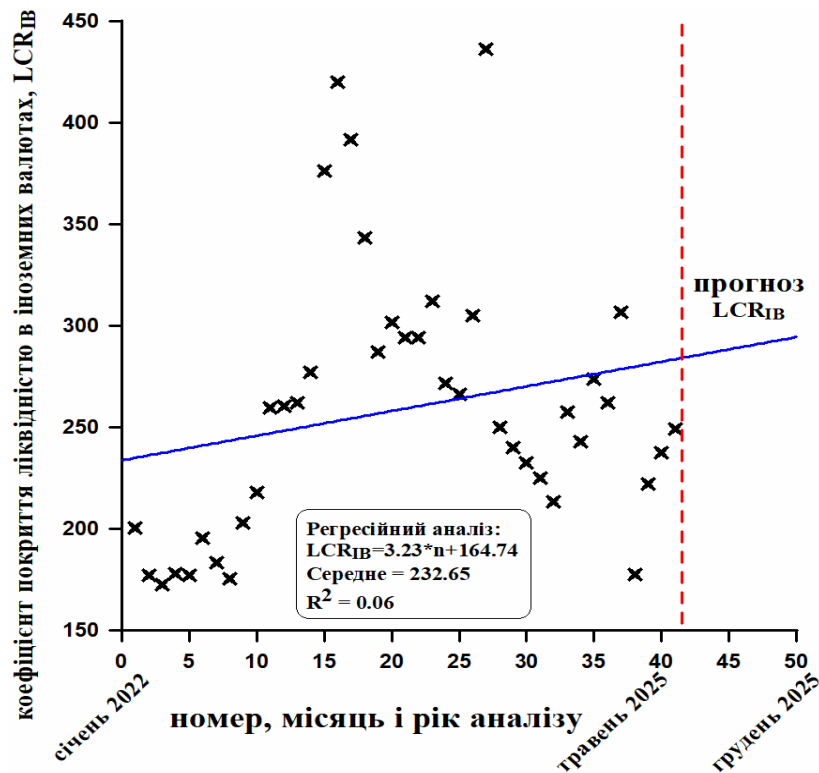

Рис. 3.3 Прогнозування коефіцієнту покриття ліквідністю за іноземною валютою LCR_{IB} АТ КБ «Приватбанк»: поле кореляцій з показником детермінації $R^2=0,06$, зростаюча лінія регресії. Для грудня 2025 року прогнозне значення $LCR_{IB} = 326,24\%$.

Джерело: побудовано автором на основі даних НБУ [41]

Прогнозування коефіцієнту покриття ліквідністю LCR_{IB} дає зростаючу усереднену лінію тренду (рис. 3.3). Відповідне рівняння регресії для прогнозного показника LCR_{BB} має вигляд:

$$LCR_{IB} = 3,23 n + 164,74 (\%).$$

Приміром, для $n=50$ (грудень 2025 року) отримаємо розрахункове значення показника $LCR_{IB}=326,24\%$ (на рис.3.3 - точка лінії тренду справа). Отримане значення задовольняє норми, встановленні НБУ для показника LCR_{IB} . Розкид фактичних значень показника дає показник детермінації $R^2=0,06$, що показує низьку детермінацію в прогнозуванні.

Отже, очікується позитивна прогнозна зміна коефіцієнта ліквідності за іноземною валютою LCR_{IB} : від $LCR_{IB}=249,27\%$ станом на травень 2025 до рівня $LCR_{IB}=326,24\%$ станом на кінець 2025 року. Така зміна відповідає абсолютному значенню $77,0\%$.

Перейдемо до прогнозування коефіцієнту чистого стабільного фінансування NSFR АТ КБ «Приватбанк» (рис. 3.4). У цьому випадку лінія тренду є спадною. Фактичні значення коливаються від значень 120% до 190% , середнє значення за останні роки становило $159,87\%$.

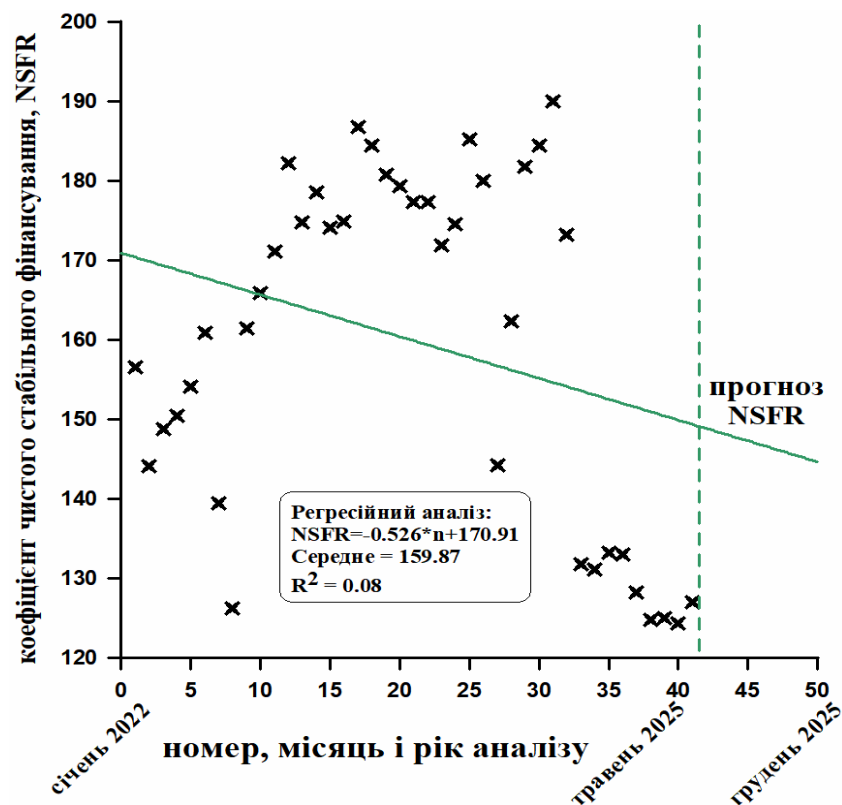

Рис. 3.4. Прогнозування коефіцієнту чистого стабільного фінансування NSFR АТ КБ «Приватбанк»: поле кореляції, лінія тренду та рівняння регресії. Для грудня 2025 року прогнозне значення $NSFR=144,6\%$.

Джерело: побудовано автором на основі даних НБУ [41]

Прогнозування коефіцієнту NSFR за допомогою регресійного аналізу дає спадну лінію тренду (рис. 3.4). Відповідне рівняння регресії для прогнозного показника NSFR має вигляд:

$$\text{NSFR} = - 0,526 n + 170,91 (\%).$$

Для $n=50$ (грудень 2025 року) отримаємо розрахункове значення показника NSFR=144,6% (на рис. 3.4 - точка лінії тренду праворуч). Показник детермінації отримано $R^2=0,08$, що характеризує слабку детермінацію в прогнозуванні. Загалом очікується позитивна прогнозна зміна коефіцієнта NSFR: від NSFR=129,6% станом на травень 2025 до рівня NSFR=144,6% станом на кінець 2025 року. Така зміна відповідає абсолютному значенню 17,7%.

Таким чином, проведений аналіз дає змогу зробити відповідний висновок. Результати прогнозування засвідчують, що до кінця 2025 року очікується забезпечення достатнього рівня ліквідності АТ КБ «Приватбанк» за наведеними показниками. У цілому, прогнозується не лише виконання нормативів ліквідності, які регулюються НБУ, а й підвищення її рівня порівняно з травнем 2025 року. При цьому можна прогнозувати відсутність кризових ситуацій у банківській установі, що пов'язані з вчасним виконанням зобов'язань.

Розгляд коефіцієнтів детермінації дає змогу фіксувати ймовірнісну характеристику прогнозу на невисокому рівні. Це пояснюється значними коливаннями фактичних значень показників ліквідності АТ КБ «Приватбанк».

Отже, наш аналіз показав, що АТ КБ «Приватбанк» зможе витримати короткостроковий відтік коштів (30 днів). Доцільно також доповнити аналіз оцінкою здатності банку покривати короткострокові зобов'язання. Готовність банку покрити втрати чи інші шоки грошовими коштами можна оцінити за допомогою показників загальної ліквідності та показника розриву ліквідності (GAP).

Ми здійснили аналіз і прогнозування показника загальної ліквідності на основі фінансової звітності останніх трьох років (рис. 3.5). Загальна лінія тренду є спадною з показником детермінації $R^2=0,16$, що означає, що тренд слабо описує зміну ліквідності з часом.

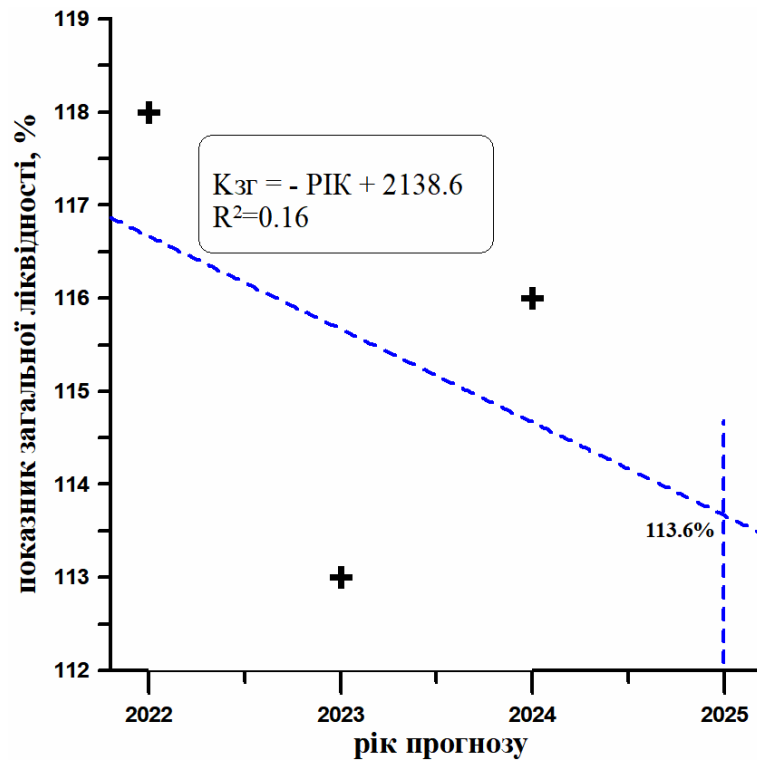

Рис. 3.5. Фактичні дані і прогнозування показника загальної ліквідності АТ КБ «Приватбанк». Для грудня 2025 року прогнозне значення оцінюється на рівні 113,6%.

Джерело: побудовано автором на основі даних НБУ [41]

Для грудня 2025 року прогнозне значення оцінюється на рівні 113,6%. Банк теоретично здатен покрити всі свої короткострокові зобов'язання. Ця величина показує, що АТ КБ «Приватбанк» має 1,136 грн ліквідних активів на кожну 1 грн короткострокових зобов'язань.

Перейдемо до аналізу показника розриву ліквідності (GAP). Фактичні дані розриву ліквідності наведені в таблиці 3.4.

Чистий розрив ліквідності АТ КБ «Приватбанк» у 2022-2024 рр.

Строк	2022	2023	2024
До 1 місяця	91902	122554	96288
1-3 місяці	-28003	-1029	-25094
3-6 місяців	35102	2552	-2512
6-9 місяців	-160	-6423	6410
9-12 місяців	-3501	13192	20087
1- 5 років	-2238	76846	196116
Понад 5 років	-49095	-128342	-198666
Чистий розрив ліквідності, GAP	57789	84846	99144

Джерело:

Проведений аналіз показника GAP дав такі результати (рис. 3.6). Лінія тренду є зростаючою з показником детермінації $R^2=0,97$, що означає, що тренд сильно описує зміну з часом. Прогнозне значення для грудня 2025 року отримано на рівні 122 млрд грн.

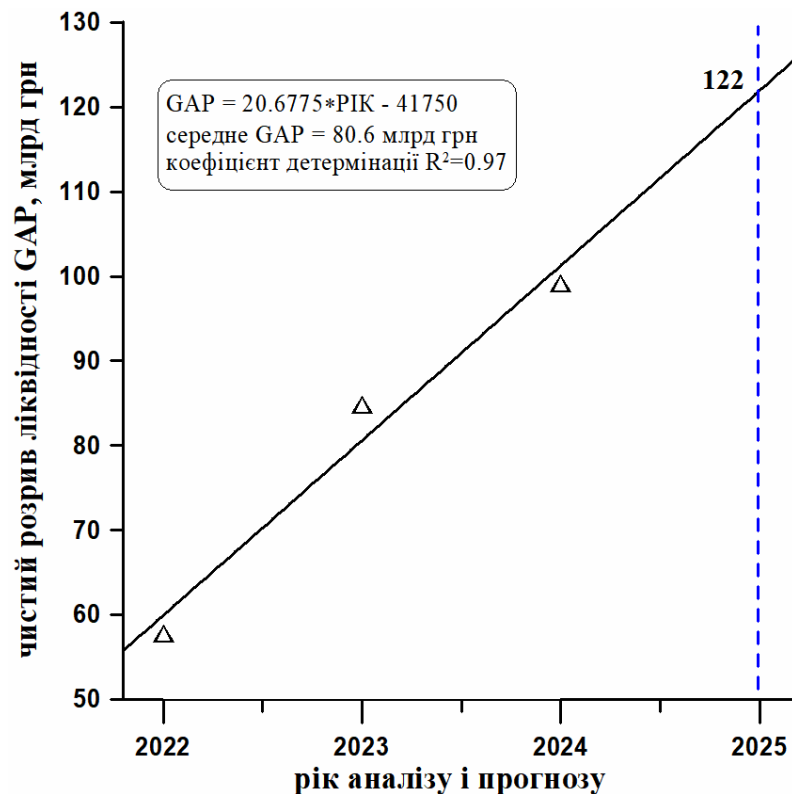

Рис. 3.6. Прогноз показника GAP на 2025 рік АТ КБ «Приватбанк», млрд грн.

Прогнозне значення для грудня 2025 року отримано на рівні 122 млрд грн.

Джерело: побудовано автором на основі даних НБУ [41]

Результати свідчать про дуже стійку та чітку тенденцію в структурі активів і зобов'язань банку. По-перше, активів з переоцінкою за ставкою більше, ніж зобов'язань. Якщо відсоткові ставки зростатимуть, банк отримає вигоду, бо його доходи зростуть швидше, ніж витрати. Це може бути вигідно при очікуванні підвищення ставок, але потребує контролю за ризиком процентної ставки у разі зниження.

ВИСНОВКИ

1. Розкрито сутність поняття «ліквідність банку». Відповідно до законодавства, поняття ліквідності означає здатність банку забезпечити своєчасне виконання своїх грошових зобов'язань, що визначається збалансованістю між строками і сумами погашення розміщених активів та строками і сумами виконання зобов'язань банку, а також строками та сумами інших джерел і напрямів використання коштів.

Аналіз праць вчених дає підстави зробити висновок, що нині немає єдиної точки зору щодо визначення поняття «ліквідність банку». Вивчення та узагальнення підходів вчених дало змогу зупинитися на визначенні, згідно з яким ліквідність банку – це його здатність швидко і без зайвих втрат перетворювати власні активи у готівкові кошти у необхідній валюті та у відповідний строк, мобілізувати кошти з інших джерел для своєчасного і повного погашення усіх своїх зобов'язань та отримання готівки в будь-який час із незначними витратами.

На рівень ліквідності впливають як зовнішні (загальносистемні), так і внутрішні чинники.

2. Висвітлено законодавчу базу забезпечення ліквідності банку. Регулювання ліквідності банківської установи здійснюється, насамперед, самим банком, а також Регулятором з боку держави – Національним банком України.

На макрорівні управління ліквідністю банківських установ здійснює НБУ за допомогою таких інструментів, як обов'язкові економічні нормативи, резервні вимоги, стабілізаційні кредити, ставка рефінансування.

Нині основними економічними нормативами які встановлені НБУ, для регулювання ліквідності є: коефіцієнт покриття ліквідністю (LCR) – за всіма

валютами (LCR), у національній валюті (LCRHB), в іноземній валюті (LCRIB) та коефіцієнт чистого стабільного фінансування (NSFR).

Забезпечення ліквідності комерційного банку на будь-який момент часу вимагає виконання нормативів, встановлених НБУ, а також здійснення заходів, розроблених безпосередньо банком.

3. Вивчено методичні аспекти аналізу ліквідності банку. Для повного аналізу ліквідності комерційного банку використовують такі основні інформаційні джерела: фінансову звітність; статистичну звітність; дані внутрішньогосподарського (управлінського) бухгалтерського обліку; дані з первинної облікової документації (вибіркові дані); експертні оцінки.

Основним документом банку для аналізу ліквідності є Річний фінансовий звіт, у якому відображаються: Звіт про фінансовий стан (Баланс); Звіт про прибутку і збитки та інший сукупний дохід (Звіт про фінансові результати); Звіт про зміни у власному капіталі; Звіт про рух грошових коштів.

До методів внутрішньої оцінки ліквідності належать: коефіцієнтний аналіз ліквідності балансу та аналіз грошових потоків (як різновид – оцінка величини чистого вибуття зобов'язань банку). До методів зовнішньої оцінки ліквідності належать: оцінка зміни характеристики платоспроможності банку та оцінка величини чистого вибуття зобов'язань банку.

Методи поділяються на два великі блоки: методи аналізу потреби в ліквідних активах та методи забезпечення стратегій управління ліквідністю. Використання зазначених методів поліпшує результати здійснення управлінських заходів.

4. Надано загальну характеристику АТ КБ «ПриватБанк». Станом на 31 грудня 2024 року єдиним акціонером Банку є держава Україна в особі Кабінету Міністрів України. Управління корпоративними правами держави стосовно Банку здійснює Кабінет Міністрів України.

Щодня по всій країні працює понад 1000 відділень, 5000 банкоматів і 10000 терміналів самообслуговування ПриватБанку. Банк має асоційовану

Групу AS Amber Assets (Латвія) та 6 дочірніх компаній, які зареєстровані та ведуть діяльність в Україні.

Основною діяльністю Банку є проведення комерційних банківських операцій та обслуговування фізичних осіб в Україні. Станом на 31 грудня 2024 року загальна кількість відокремлених підрозділів Банку, які зареєстровані в Державному реєстрі банків, становить 1175 підрозділів, в т.ч. 9 філій, 1 представництво і 1165 відділень різних класифікаційних груп.

Річний прибуток ПриватБанку до оподаткування за результатами 2024 року становить 81 млрд грн, що на 11% більше у порівнянні з 2023 роком.

З початку 2024 року ПриватБанк активно кредитував фізичних осіб, мікро-, малий та середній бізнес, розвивав кредитні програми для корпоративних клієнтів та великого бізнесу в усіх регіонах країни. Кредитний портфель Банку збільшився на 20,7 млрд грн та перевищив 112 млрд грн до кінця 2024 року. На кінець 2024 року Банк має понад 18 млн активних клієнтів фізичних осіб та 910 тис. бізнес-клієнтів.

Процентні доходи за три аналізовані роки зросли на 77,6%. Процентні витрати були значно меншими за процентні доходи, проте їх зростання перевищило зростання процентних доходів і склало 184,2% за три роки.

Комісійні доходи перевищували комісійні витрати, але їх зростання також перевищило зростання доходів і становило 50,6%.

У 2022-2024 роках збільшення ресурсної бази банку відбулося в основному через приріст нових депозитів юридичних осіб та приватних клієнтів банку, внаслідок чого на кінець року сума зобов'язань АТ КБ «ПриватБанк» склала 662317 тис. грн.

Всього капітал, що належить банку, у 2022-2024 роках збільшується за рахунок резервних та інших фондів.

Власний капітал АТ КБ «ПриватБанк» станом на 31.12.2024 р. складав 99144 тис. грн і в порівнянні з 2022 роком обсяг власних коштів у банку зріс на 41355 тис. грн або на 71,6%.

Банк дотримувався всіх встановлених НБУ нормативів, і, навіть, перевищував їх, незважаючи на незначне зниження у 2024 році порівняно з 2022 роком.

5. Надано оцінку фінансового стану АТ КБ «ПриватБанк». Фінансова стійкість банку достатньо забезпечена його капіталом і останній може захищати банк від імовірних ризикованих втрат сьогодні і в близькому майбутньому.

Аналіз ділової активності засвідчив про негативні тенденції. Спостерігалось зниження значення коефіцієнта активності залучення міжбанківських кредитів банком, коефіцієнту інвестицій в доходних активах, коефіцієнту загальної інвестиційної активності, ефективності використання активів банківською установою. Негативним для діяльності АТ КБ «ПриватБанк» є наявність проблемних кредитів у структурі кредитного портфелю, які протягом 2022-2024 років зростають. Водночас спостерігалось позитивне зростання коефіцієнта активності залучення строкових депозитів.

Аналіз показників ефективності показав, що рентабельність активів була незмінною протягом 2022-2023 років, але несуттєво зменшилась у 2024 році на 5,4%. Рентабельність капіталу щорічно зменшувалась та за три роки знизилась на 22,6%.

Загалом щодо фінансового стану АТ КБ «Приватбанк» можна констатувати: банк зміцнив свою позицію на ринку, збільшивши процентні доходи та комісійні доходи; банк ефективно управляє витратами, що дозволило йому збільшити прибуток; банк має потенціал для подальшого зростання. Результати аналізу дають підстави сформулювати наступні рекомендації для покращення фінансового стану банку: диверсифікація джерел доходу; зниження загальних витрат; продовження розвитку цифрових каналів.

6. Проведено аналіз ліквідності АТ КБ «ПриватБанк». Коефіцієнтний аналіз показників ліквідності показав зростання показника миттєвої ліквідності та зростання показника поточної ліквідності в 2022-2024 роках,

що свідчить про поліпшення співвідношення між дохідними активами і зобов'язаннями. Коефіцієнт загальної ліквідності АТ КБ «ПриватБанк», в 2022-2024 роках, перевищив нормативний показник 100%, що свідчить про достатню ресурсну базу та вмiле управління наявним і залученим капіталом фінансової установи.

Банк розраховує нормативні коефіцієнти ліквідності, встановлені Національним банком України на щоденній основі. Зокрема такі: коефіцієнт покриття ліквідністю (LCR) за всіма валютами (LCRBB) та в іноземних валютах (LCRIB), а також коефіцієнт чистого стабільного фінансування (NSFR). Аналіз показав, що всі нормативні показники ліквідності Банку перевищують норми, встановлені НБУ.

Проведений аналіз розриву ліквідності АТ КБ «Приватбанк» окремо за кожний рік засвідчив, що має місце від'ємний чистий розрив ліквідності АТ КБ «Приватбанк» у 2022 році, тобто можна побачити недостатність ліквідних активів для покриття фінансових зобов'язань майже за всіма строками, крім строків «до одного місяця» та «3-6 місяців». Проте кумулятивний розрив ліквідності мав позитивні значення, що дає підстави зробити висновок, що у 2022 році АТ КБ «Приватбанк» був абсолютно ліквідним.

У 2023 році від'ємний чистий розрив ліквідності спостерігався за строками «1-3 місяці», та «6-9 місяців» та «понад 5 років». За всіма іншими строками чистий розрив ліквідності був позитивним, що означає, що ліквідних активів було достатньо для покриття фінансових зобов'язань. Це підтверджують значення і кумулятивного розриву ліквідності. Отже, і у 2023 році АТ КБ «Приватбанк» був абсолютно ліквідним.

На кінець 2024 року чистий розрив ліквідності мав позитивне значення. У цьому році здебільшого спостерігався надлишок ліквідних коштів для швидкого інвестування в дохідні активи. Причиною такої величини розриву ліквідності є перевищення ліквідних активів над терміновими

зобов'язаннями, термін погашення яких «до 1 місяця», «6-9 місяців», «9-12 місяців» та «1-5 років».

Загалом аналіз розриву ліквідності показав, що чистий розрив ліквідності щорічно зростає, що свідчить про зростання ліквідності АТ КБ «Приватбанк» та ліквідних активів для покриття фінансових зобов'язань. Існуючий розрив ліквідності контролюється банком та не здійснює негативний вплив на платоспроможність.

7. Вивчено зарубіжний досвід регулювання банківської ліквідності. У міжнародній банківській практиці під ліквідністю банку розуміють його здатність швидко і в повному обсязі задовольняти невідкладні потреби у грошових коштах, тому одним із найважливіших завдань управління банком є забезпечення відповідного рівня його ліквідності.

Більшість дій регуляторних органів спрямовані на оптимізацію ризиків банківської ліквідності щодо недопущення її нестачі, тому досвід регулювання ліквідності банків, насамперед, містить практичні підходи до забезпечення своєчасного й повного виконання банками своїх зобов'язань за платежами та іншими вимогами клієнтів. Одним з прикладів такого регулювання на світовому рівні є діяльність Базельського комітету з банківського нагляду, рекомендації якого впроваджують у своє банківське законодавство й наглядову практику багато розвинених країн, зокрема Україна.

З метою ефективного регулювання ліквідності у закордонній практиці сформувалися певні вимоги до структури активів. У багатьох зарубіжних країнах, показники ліквідності банків розраховують як співвідношення активних і пасивних статей балансу, згрупованих за строками. Ці показники є обов'язковими для виконання всіма банками (Велика Британія, Німеччина, Франція, Японія).

Водночас, у деяких країнах, приміром у США, не застосовують обов'язкові нормативи ліквідності.

В зарубіжній практиці існують підходи до регулюванні ліквідності банківської системи на макрорівні, головним інструментом якого є обов'язкові резервні вимоги центрального банку.

8. Розглянуто перспективи забезпечення ліквідності АТ КБ «ПриватБанк». Бізнес-модель АТ КБ «Приватбанк» свідчить про акумулювання фінансових ресурсів переважно у депозитному портфелі, розміщення їх, насамперед, в цінні папери та формування достатнього обсягу резервів для покриття можливих збитків. Подальший розвиток Банку та юридичних осіб, які перебувають під його контролем тісно пов'язаний із ризиками, притаманними економіці України та розвитку банківського ринку України в цілому. Найвагоміші ризики й надалі пов'язані з перебігом війни.

Стратегічними завданнями політики Банку в частині управління ризиком ліквідності є: підтримання показників ліквідності на рівні вище нормативного; мінімізація ризику ліквідності шляхом підтримання достатнього обсягу високоякісних ліквідних активів як можливого джерела забезпечення на випадок реалізації стресових ситуацій; лімітування концентрацій залучених коштів шляхом формування диверсифікованої ресурсної бази тощо.

Для управління ліквідністю в кризовий період розроблений План відновлення діяльності Банку. Банком також проводиться стрес тестування ліквідності за сценаріями, що охоплюють можливі несприятливі умови.

З метою забезпечення ліквідності АТ КБ «Приватбанк» необхідно, насамперед, розмежувати функціональні обов'язки структурних підрозділів, залучених до управління ліквідністю банку, а також сформувати стратегію управління ліквідністю банку. В межах такої стратегії доцільним, на наш погляд, буде проведення щоденного моніторингу короткострокової ліквідності банку. Крім того, організаційну структуру АТ КБ «Приватбанк» доцільно розширити шляхом створення Департаменту управління ліквідністю

9. Здійснено прогнозування показників ліквідності АТ КБ «ПриватБанк». Результати прогнозування засвідчують, що до кінця 2025 року очікується забезпечення достатнього рівня ліквідності АТ КБ «ПриватБанк» за наведеними показниками. У цілому, прогнозується не лише виконання нормативів ліквідності, які регулюються НБУ, а й підвищення її рівня порівняно з травнем 2025 року. При цьому можна прогнозувати відсутність кризових ситуацій у банківській установі, що пов'язані з вчасним виконанням зобов'язань.

Розгляд коефіцієнтів детермінації дає змогу фіксувати ймовірнісну характеристику прогнозу на невисокому рівні. Це пояснюється значними коливаннями фактичних значень показників ліквідності АТ КБ «ПриватБанк». Аналіз показав, що АТ КБ «ПриватБанк» зможе витримати короткостроковий відтік коштів (30 днів).

Аналіз і прогнозування показника загальної ліквідності на основі фінансової звітності останніх трьох років показав, що для грудня 2025 року прогнозне значення оцінюється на рівні 113,6%. Банк теоретично здатен покрити всі свої короткострокові зобов'язання. Ця величина показує, що АТ КБ «ПриватБанк» має 1,136 грн ліквідних активів на кожну 1 грн короткострокових зобов'язань.

Аналіз показника розриву ліквідності (GAP) засвідчив, що лінія тренду є зростаючою. Прогнозне значення для грудня 2025 року отримано на рівні 122 млрд грн. Результати свідчать про дуже стійку та чітку тенденцію в структурі активів і зобов'язань банку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ліквідність. Вікіпедія – вільна енциклопедія. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9B%D1%96%D0%BA%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C>
2. Косарева І. П., Крамська Д. О. Ліквідність банку: сутність та вплив основних факторів на діяльність банків. *Причорноморські економічні студії*. Випуск 29. 2018. С. 99-103.
3. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <http://www.bank.gov.ua/control/uk/index>
4. Стельмах В., Міщенко В. Ліквідність банку: окремі аспекти управління та світовий досвід регулювання та нагляду: Науково-методичні матеріали. Київ: НБУ. ЦНД. 2008. 286 с.
5. Литвинюк М., Демиденко В. Ліквідність банку та банківської системи як показник ефективності діяльності банку та її вплив на прибутковість комерційного банку. «Економіка і суспільство». 2017. № 10. С. 631–636
6. Новікова Т., Антоненко О., Бауліна О. Управління ліквідністю банківської системи України: сучасний стан та проблеми. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2016. Вип. 2. С. 32–44.
7. Дзюблюк О., Рудан В. Управління ліквідністю банківської системи України: монографія. Тернопіль «Вектор», 2016. 290 с.
8. Фусман О. Ліквідність у забезпеченні стабільності банку. *Вісник КНТЕУ*. 2013. № 4. С. 57–68.
9. Швайко М. Л., Микиша А. Д. Сучасні тенденції розвитку банківської системи України. *Соціальна економіка*. 2022. №6. С. 145-155.
10. Чібісова В. Ю. Удосконалення інструментів регулювання ліквідності банків України. *Вісник Університету банківської справи*. 2017. № 1 (28) С. 51-59. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/1_2021/77.pdf (дата звернення: 23.01.2023 р.).

11. Положення про застосування Національним банком України стандартних інструментів регулювання ліквідності банківської системи: Постанова Правління НБУ № 615 від 17.09.2015. URL: zakon.rada.gov.ua (дата звернення: 24.01.2023 р.).
12. Про запровадження коефіцієнта покриття ліквідністю (LCR): Постанова Правління НБУ від 15 лютого 2018 року № 13. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0013500-18#Text>
13. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні: Постанова Правління Національного банку України від 28.08.2001 № 368. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01#n25>
14. Методика розрахунку коефіцієнта покриття ліквідністю LCR: Постанова Правління Національного банку України №101-рш від 15.02.2018 URL: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Decision_15022018_101-rsh
15. Про запровадження коефіцієнта чистого стабільного фінансування (NSFR): Постанова Правління НБУ від 24 грудня 2019 року №158. URL: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Decision_24122019_1001-rsh
16. Вінниченко О. В. Ліквідність банку: сутність, фактори впливу та методи оцінки. *Бізнесінформ*. № 4. 2024. С. 199-206.
17. Примостка Л. О. Фінансовий менеджмент у банку. Підручник. 2-ге вид., доп. і перероб. К.: КНЕУ, 2004. 468 с. URL: <https://buklib.net/books/21908/>
18. Аналіз банківської діяльності. Підручник / А. М. Герасимович, М. Д. Алексеєнко, І. М. Парасій-Вергуненко. К.: КНЕУ, 2004. 599 с.
19. Офіційний сайт АТ КБ «Приватбанк». URL: <https://privatbank.ua>
20. Про внесення змін до деяких Законів України щодо забезпечення стабільності системи гарантування вкладів фізичних осіб: Закон України від 01.04. 2022 р. № 2180-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2180-20#Text>
21. Грудзевич У. Оцінка діяльності банків України рейтинговими агенствами в умовах воєнного стану. *Економічний аналіз*. 2023. Том 33. № 1. С. 149-155.

22. Хайлук С. О., Новак С. М. Особливості вибору методу оцінки ефективності банківської діяльності. *Ефективна економіка*. № 8. 2010. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=279>
23. Третякова О. В., Харабара В. М., Грешко Р. І. Ліквідність банку та ефективність впровадження нових нормативів ліквідності для банківської системи країни. *Інвестиції: практика та досвід*. № 5. 2023. С. 37-43.
24. Кущик А. П. Вдосконалення управління ризиком ліквідності комерційного банку. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. Вип. 3 (24).2012. С. 276-281.
25. Косов А. С. Міжнародний досвід регулювання банківської ліквідності та можливості його реалізації в Україні. *Приазовський економічний вісник*. Випуск 5(16) 2019. С. 286-294.
26. Грудзевич Я. В., Табачук Ю. П. Вітчизняний та зарубіжний досвід управління ліквідністю банківської системи. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2015. Вип. 25.1. С. 247–256.
27. Шпачук В. Базель III: Етапи впровадження та методика оцінки. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2012. № 5. URL: file:///C:/Users/hp/Downloads/Duur_2012_5_16.pdf.
28. Документ Базельського Комітету з питань банківського нагляду «Ризик ліквідності: управління та завдання нагляду» (Liquidity Risk: Management and Supervisory Challenges), BCBS, February 2008. URL: <https://www.bis.org/press/p080221.htm>
29. Гурський Д. Ю. Перспективи коефіцієнтного аналізу як засобу оцінки ліквідності банківської системи. *Вісник КНУТД. Серія «Економічні науки»*. 2015. № 2 (85)5. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/337/1/V85_P074_083.pdf
30. Зянько В. В., Коваль Н. О., Єпіфанова І. Ю. Банківський менеджмент: навч. посіб. Вінниця : ВНТУ, 2018. 126 с.
31. Базилінська О. Я. Фінансовий аналіз : теорія та практика : навч. посіб. К. : «Центр учбової літератури», 2009. 328 с.

32. Гірняк В. В., Путьківський Т. А. Управління ліквідністю банків за умов економічної нестабільності (на прикладі АТ «Ощадбанк»). *Глобальні та національні проблеми економіки*. Випуск 22. 2018. С. 766-773
33. Нікольчук Ю. М., Подокопна О. М. Імплементация зарубіжного досвіду управління ліквідністю комерційного банку у вітчизняну практику. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2020, № 2. С. 103-108.
34. Федішин М. П., Слусаряк М. М. Технологія управління ліквідністю комерційних банків: теоретичний аспект. *Економіка і суспільство*. 2018. Вип. № 16. С. 840–846.
35. Васюренко О. В., Волохата К. О. Економічний аналіз діяльності комерційних банків: навчальний посібник. Київ: Знання, 2006 463 с.
36. Лаптев С. М., Денисенко М. П., Кабанов В. Г., Любунь О. С. Банківська діяльність (вітчизняний та зарубіжний досвід): навчальний посібник. Київ: ВД «Професіонал», 2004. 320 с.
37. Кочетигова Т. В., Кожухар Д. С. Зарубіжний досвід управління ліквідністю банку. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. Вип. № 11. С. 709-712.
38. Рейтинг життєздатності банків-2024. Незалежний журналістський бізнес портал Mind. URL: <https://mind.ua/banks/rating>
39. Приватбанк: Бізнес-модель банку. Незалежний журналістський бізнес портал Mind. URL: <https://mind.ua/banks/9-privatbank>
40. Копійчук Є. М. Ліквідність банківської системи України: сучасний стан та проблеми регулювання. Кваліфікаційна робота. Рівень вищої освіти – другий (магістерський). Чернівці. 2023. 63 с. URL: <https://archer.chnu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/9836/%D0%9A%D0%BE%D0%BF%D1%96%D0%B9%D1%87%D1%83%D0%BA%20%D0%84..pdf?sequence=1&isAllowed=y>
41. Офіційний сайт НБУ. Наглядова статистика. Пруденційні нормативи та ліміти відкритої валютної позиції (у розрізі банків). URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist>

ДОДАТКИ

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про фінансовий стан станом за 31 грудня 2022 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	31 грудня 2022	31 грудня 2021
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	96 380	52 835
Кредити та аванси банкам	7	103 837	26 243
Кредити та аванси клієнтам	8	68 084	68 218
Інвестиційні цінні папери в т.ч.:		239 752	222 277
- за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	9	95 716	93 096
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	143 920	129 074
- за амортизованою собівартістю	9	116	107
Поточні податкові активи	25	9 079	9 976
Відстрочені податкові активи	25	1 100	-
Інвестиції в дочірні підприємства, спільні підприємства та асоційовані підприємства		30	30
Інвестиційна нерухомість	10	2 155	1 989
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	11	1 389	1 288
Основні засоби	11	5 228	6 074
Інші фінансові активи	12	4 309	2 644
Інші нефінансові активи	13	9 189	9 713
Непоточні активи або групи вибуття, класифіковані як утримувані для продажу або як утримувані для виплати власникам		64	7
Загальна сума активів		540 596	401 296
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Кошти банків		-	3
Кошти клієнтів	14	471 970	325 303
Інші залучені кошти	15	128	-
Відстрочені податкові зобов'язання	25	-	159
Інші фінансові зобов'язання	16	2 634	3 770
Забезпечення у т.ч.:	17	5 804	3 651
- резерви за кредитними зобов'язаннями та контрактами фінансової гарантії		1 280	373
- інше забезпечення		4 524	3 278
Інші нефінансові зобов'язання	18	2 271	1 795
Загальна сума зобов'язань		482 807	334 681
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Статутний капітал	19	206 060	206 060
Емісійний дохід	19	23	23
Результат від операцій з акціонером		12 174	12 174
Інші резерви	9, 11	(15 168)	(4 091)
Резерви та інші фонди банку	19	11 449	9 696
Накопичений дефіцит		(156 749)	(157 247)
Загальна сума власного капіталу		57 789	66 615
Загальна сума власного капіталу та зобов'язань		540 596	401 296

Затверджено до випуску та підписано 16 квітня 2023 року

Г. Бюш
Голова ПравлінняГ. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління (з питань фінансів)В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"

Окремий звіт про прибуток або збиток за рік, що закінчився 31 грудня 2022 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	2022 рік	2021 рік
Процентні доходи в т.ч.:		43 686	35 854
- процентний дохід, обчислений із застосуванням методу ефективного відсотка	20	38 905	30 870
- інші процентні доходи	20	4 781	4 984
Процентні витрати	20	(3 768)	(6 537)
Чистий процентний дохід		39 918	29 317
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності), визначені згідно з МСФЗ 9	21	(15 396)	(856)
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на зменшення корисності		24 522	28 461
Комісійні доходи	22	32 945	35 057
Комісійні витрати	22	(12 505)	(11 840)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою		14 655	3 226
Чистий прибуток (збиток) від пересічки іноземної валюти		(7 760)	1 017
Чистий прибуток (збиток) від операцій з борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	119	32
Чистий прибуток (збиток) від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток	9	2 608	(7 666)
Чистий прибуток (збиток) від пересічки об'єктів інвестиційної нерухомості		267	(873)
Витрати на виплати працівникам		(10 096)	(8 904)
Амортизаційні витрати	11	(1 970)	(2 183)
Інші адміністративні та операційні витрати в т.ч.:	23	(10 473)	(2 348)
- розформування (витрати на створення) резерву під кредитні ризики	17, 23	(885)	6 464
- адміністративні та операційні витрати	23	(9 588)	(8 812)
Інші доходи	24	2 815	1 286
Інші прибутки (збитки) - збиток від модифікації фінансових активів		(458)	(111)
Доходи (витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова		(1)	(164)
Прибуток (збиток), що виникає від припинення визнання фінансових активів, оцінених за амортизованою собівартістю		4	77
Прибуток до оподаткування		34 672	35 067
(Витрати на оплату податку), доходи від повернення податку	25	(4 474)	(17)
Прибуток за рік		30 198	35 050

Затверджено до випуску та підписано 18 квітня 2023 року.

Г. Бьош
Голова Правління

Г. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління (з питань фінансів)

В. В. Ярошенко
Головний бухгалтер

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про сукупний дохід за рік, що закінчився 31 грудня 2022 року

У мільйонах українських гривень	2022 рік	2021 рік
Прибуток за рік	30 198	35 050
Інший сукупний дохід		
<i>Статті, які будуть у подальшому рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>		
Фінансові інструменти що визнаються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід:		
- Прибутки (збитки) від фінансових активів, оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, до оподаткування	(14 139)	(1 758)
- Коригування перекласифікації фінансових активів, оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, до оподаткування	(119)	(32)
- Зміни у резерві під очікувані кредитні збитки	3 453	-
- Податок на прибуток, що відноситься до фінансових активів, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід у складі іншого сукупного доходу	(207)	(2)
<i>Статті, які не будуть рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>		
Будівлі та земля:		
- Інший сукупний дохід, до оподаткування, прибутки (збитки) від переоцінки	34	(32)
- Податок на прибуток, що відноситься до змін у дооцінці у складі іншого сукупного доходу	(6)	6
Загальна сума іншого сукупного доходу	(10 984)	(1 818)
Загальна сума сукупного доходу	19 214	33 232

Затверджено до випуску та підписано 18 квітня 2023 року.

Г. Бьош
Голова Правління

Г. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління (з питань фінансів)

В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"

Окремий звіт про рух грошових коштів за рік, що закінчився 31 грудня 2022 року

У вільному українському гривнях	Прем.	2022 рік	2021 рік
Грошові потоки від операційної діяльності			
Проценти отримані		40 071	36 915
Проценти сплачені		(3 600)	(5 750)
Касові доходи, що отримані		32 945	35 057
Касові виплати, що сплачені		(12 505)	(11 840)
Чисте (збільшення)/зменшення від операцій з іноземною валютою		14 655	3 229
Виплати працівникам		(9 775)	(9 176)
Адміністративні виплати та інші операційні виплати, що сплачені		(9 439)	(8 900)
Інші доходи		2 917	1 701
Повернені податки на прибуток (оплата)		(5 000)	(3 318)
Грошові потоки, отримані від операційної діяльності, до зміни в операційних активах та зобов'язаннях		40 009	36 915
Зміни в операційних активах та зобов'язаннях			
Чисте (збільшення)/зменшення кредитів та авансів банкам		(77 584)	(1 178)
Чисте (збільшення)/зменшення кредитів та авансів клієнтам		(9 198)	(15 000)
Чисте (збільшення)/зменшення інших фінансових активів		(704)	753
Чисте (збільшення)/зменшення інших активів		332	(105)
Інші надходження (виплати) грошових коштів		37	35
Чисте збільшення(зменшення) коштів банків		(2)	-
Чисте збільшення(зменшення) коштів клієнтів		117 642	17 718
Чисте збільшення(зменшення) інших нефінансових зобов'язань		1	64
Чисте збільшення(зменшення) інших фінансових зобов'язань		(575)	(27)
Чисті грошові кошти, отримані від операційної діяльності		79 585	39 189
Грошові потоки від інвестиційної діяльності			
Надходження від продажу основних засобів		3	85
Прийняття основних засобів		(360)	(1 120)
Прийняття нематеріальних активів		(675)	(627)
Прийняття цінних паперів - в т.ч.:		(130 058)	(83 625)
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		(130 058)	(83 625)
Надходження від реалізації та погашення інвестиційних цінних паперів в т.ч.:		112 778	71 122
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		112 778	69 822
- за амортизованою собівартістю		-	1 300
Надходження від продажу інвестиційної нерухомоті		77	-
Чисті грошові кошти, використані в інвестиційній діяльності		(18 257)	(14 167)
Грошові потоки від фінансової діяльності			
Виплати за орендами зобов'язаннями		(653)	(736)
Дивіденди отримані		(28 040)	(19 442)
Отримані інші запозичення кошти		127	-
Чисті грошові кошти, використані в фінансовій діяльності	34	(28 566)	(20 178)
Вплив змін валютного курсу на грошові кошти та їх еквіваленти		10 584	(1 683)
Вплив оцінювання кредитних збитків на грошові кошти та їх еквіваленти		(453)	(1)
Чисте збільшення (зменшення) грошових коштів та їх еквівалентів		42 983	3 140
Грошові кошти та їх еквіваленти на початок року	6	51 258	48 068
Грошові кошти та їх еквіваленти на кінець року	6	94 191	51 208

Затверджено до вилучення та підписано 16 квітня 2023 року

Г. Бьощ
Голова ПравлінняГ. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління (з питань
фінансів)В. В. Яромленко
Господарський бухгалтер

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"

Окремий звіт про прибуток або збиток за рік, що закінчився 31 грудня 2024 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	2024 рік	2023 рік
Процентні доходи в т.ч.:		77 594	66 238
- процентний дохід, обчислений із застосуванням методу ефактивного відсотка	21	72 893	61 614
- інші процентні доходи	21	4 701	4 624
Процентні витрати	21	(10 706)	(6 616)
Чистий процентний дохід		66 888	59 622
Прибуток від зменшення корисності та сторонування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності), визначені згідно з МСФЗ 9	22	(2 072)	(4 588)
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на зменшення корисності		64 816	55 034
Комісійні доходи	23	46 602	41 589
Комісійні витрати	23	(18 634)	(17 150)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою		5 497	10 174
Чистий прибуток (збиток) від операцій з переоцінки іноземної валюти		(3 201)	(1 076)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	1 093	1 266
Чистий прибуток (збиток) від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток	9	10 298	4 648
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки об'єкта інвестиційної нерухомості		41	185
Витрати на виплати працівникам		(12 484)	(10 552)
Амортизаційні витрати	11	(2 731)	(2 175)
Інші адміністративні та операційні витрати в т.ч.:	24	(11 341)	(10 946)
- розформування (витрати на створення) резерву під юридичні ризики	18, 24	(609)	194
- адміністративні та операційні витрати	24	(10 732)	(11 140)
Інші доходи	25	1 619	2 173
Інші прибуток (збиток) - збиток від модифікації фінансових активів		(376)	(407)
Доходи (витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищого або нижчого, ніж ринкова		1	(1)
Прибуток (збиток), що виникає від призначення визнання фінансових активів, оцінених за амортизованою обліковою вартістю		4	4
Прибуток до оподаткування		81 004	72 766
(Витрати на оплату податку) доходи від повернення податку	26	(40 863)	(35 001)
Прибуток за рік		40 141	37 765

Затверджено до виходу в публічне використання 16 березня 2025 року.

Карп Михайло Володимирович
Голова ПравлінняЧернишова
Вікторія
Голова Правління (з питань
Фінансів)Л. П. Чалистрок
В. о. Головного бухгалтера

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про сукупний дохід за рік, що закінчився 31 грудня 2024 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	2024 рік	2023 рік
Прибуток за рік		40 141	37 765
Інший сукупний дохід			
<i>Статті, які будуть у подальшому рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>			
<i>Фінансові інструменти що визнаються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід</i>			
- Прибуток (збиток) від фінансових активів, оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, до оподаткування	9	4 811	7 904
- Коригування перекласифікації фінансових активів, оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, до оподаткування		(1 093)	(1 266)
- Зміни у резерві під очікувані кредитні збитки	9	1 210	6 562
- Податок на прибуток, що відноситься до фінансових активів, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід у складі іншого сукупного доходу	26	(543)	215
<i>Статті, які не будуть рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>			
<i>Будівлі та земля:</i>			
- Інший сукупний дохід, до оподаткування, прибуток (збиток) від переоцінки	11	(21)	65
- Податок на прибуток, що відноситься до змін у дооцінці у складі іншого сукупного доходу	26	5	(30)
Загальна сума іншого сукупного доходу		4 389	13 450
Загальна сума сукупного доходу		44 510	51 215

Затверджено та вилучено підписано 18 березня 2025 року.

Карл Міллер
Голова Правління

Л. П. Чернишова
Заступник Голови Правління (з питань фінансів)

Л. П. Чагістрак
В. о. Головного бухгалтера

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"

Окремий звіт про рух грошових коштів за рік, що закінчився 31 грудня 2024 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	2024 рік	2023 рік
Грошові потоки від операційної діяльності			
Продажи отримані		77 394	61 373
Продажи сплачені		(10 722)	(6 212)
Комісійні доходи, що отримані		46 602	41 589
Комісійні витрати, що сплачені		(18 463)	(16 901)
Чисте (збільшення)/зменшення від операцій з іноземною валютою		5 497	10 174
Виплати працівникам		(12 169)	(10 421)
Адміністративні витрати та інші операційні виплати, що сплачені		(11 652)	(12 254)
Інші доходи		2 111	2 260
Повернення податків на прибуток (сплачено)		(45 315)	(603)
Грошові потоки, отримані від операційної діяльності, до змін в операційних активах та зобов'язаннях		33 273	69 193
Зміни в операційних активах та зобов'язаннях			
Чисте (збільшення)/зменшення кредитів та авансів банкам		46 620	(29 430)
Чисте (збільшення)/зменшення кредитів та авансів клієнтам		(20 421)	(22 583)
Чисте (збільшення)/зменшення інших фінансових активів		412	(262)
Чисте (збільшення)/зменшення інших активів		(1 136)	675
Інші надходження (вибуття) грошових коштів		37	33
Чисте збільшення/зменшення коштів клієнтів		48 650	73 021
Чисте збільшення/зменшення інших нефінансових зобов'язань		(6)	(6)
Чисте збільшення/зменшення інших фінансових зобов'язань		797	590
Чисті грошові кошти, отримані від операційної діяльності		106 224	92 121
Грошові потоки від інвестиційної діяльності			
Надходження від продажу основних засобів		3	6
Продавання основних засобів	11	(1 529)	(1 158)
Продавання нематеріальних активів	11	(1 106)	(731)
Продавання фінанс. паперів, в т.ч.:		(232 930)	(166 971)
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		(169 652)	(166 971)
- за амортизованою собівартістю		(63 278)	-
Надходження від реалізації та погашення інвестиційних цінних паперів в т.ч.:		147 386	152 448
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		147 386	152 448
Надходження від продажу інвестиційної нерухомості		-	1
Чисті грошові кошти, використані в інвестиційній діяльності		(88 168)	(15 403)
Грошові потоки від фінансової діяльності			
Виплати за середньмі зобов'язаннями		(765)	(713)
Дивиденди сплачені	20	(20 212)	(24 158)
Повернення інших залучених коштів		(186)	(33)
Отримані інші залучені кошти	16	3 746	2 530
Чисті грошові кошти, використані в фінансовій діяльності	34	(27 417)	(22 374)
Вплив змін валютного курсу на грошові кошти та їх еквіваленти		7 167	3 768
Вплив об'єднано кредитних збитків на грошові кошти та їх еквіваленти		(319)	(19)
Чисте збільшення (зменшення) грошових коштів та їх еквівалентів		(514)	58 091
Грошові кошти та їх еквіваленти на початок року	6	152 282	94 191
Грошові кошти та їх еквіваленти на кінець року	6	151 768	152 282

Затверджено та підписано 18 березня 2025 року.

Карл Міхаліч-Беренгер
Голова ПравлінняЛ. П. Чернішова
Заступник Голови Правління (з питань
фінансів)Л. П. Чепістрак
В. о. Головного бухгалтера